

bservant 25

Informatie- en opinieblad van de Universiteit Maastricht • Redactieadres: Postbus 616, 6200 MD Maastricht • Jaargang 17, 13 maart 1997

Zure gezichten, maar mooie woorden. Dinsdag en woensdag bezocht de visitatiecommissie gezondheidswetenschappen (foto Philip Driessen)

PGO dreigt te verwateren in laatste doctoraaljaren, vindt visitatiecommissie

Gezondheidswetenschappers zijn terecht doctorandus

Afgestudeerde gezondheidswetenschappers dragen met recht de titel doctorandus, de rendementen van de opleiding zijn goed, de studiebaarheid ook. De visitatiecommissie die de faculteit deze week bezocht, trekt met een overwegend positief beeld.

Dat bleek woensdag uit de mondelinge rapportage van de voorzitter van de VSNU-commissie voor geneeskunde en gezondheidswetenschappen, de Nijmeegse emeritus prof. kindergeneeskunde dr. G.B.A. Stoelinga. Hij opende met enige aanmerkingen op de zelfstudie van de faculteit. Die was weliswaar in zijn algemeenheid helder, maar niet op het niveau van de afstudeerrichtingen. Bovendien zaten er zoveel bijlagen bij dat de commissie zich genoodzaakt had gezien nog een hoop eigen werk te verrichten, klaagde hij.

Kennelijk was daarmee het humeur van de commissie niet definitief bedorven, want over het eerste inhoudelijke punt, het onderwijssysteem, liet Stoelinga zich lovend uit. Wel merkte hij op dat het pgo tot in het derde jaar systematisch wordt gehanteerd, daarna echter niet meer. "De methodiek dreigt te verwateren",

waarschuwde hij. Kritisch was de commissie over het feit dat de opleiding geen duidelijke eindtermen kent en dat ook de wetenschappelijke diepgang moeilijk vast te stellen is. Vijf jaar geleden klonk van de vorige visitatiecommissie precies dezelfde kritiek, zo memoreerde Stoelinga. Ondanks dat zag hij in dit oordeel geen beletsel om de opleiding als geheel voldoende wetenschappelijk te achten: "De doctorandustitel is terecht", vond hij. Ook de propedeuse oogstte lof. Die zit goed in elkaar, en de studenten krijgen er een aardig beeld van de rest van de opleiding en de keuzemogelijkheden. Voor de meeste elementen die onder het kopje studeerbaarheid zijn te rubriceren had de commissie waardering: de opzet van de toetsen, de kwaliteit van de blokboeken en de mogelijkheid andere literatuur te bemachtigen, faciliteiten zoals het studielandschap, de begeleiding; alles was op zijn minst voldoende of goed. Dat gold ook voor de rendementen, hoewel die van de propedeuse na een jaar matig zijn en die van de deeltijdstudenten nogal zorgwekkend. Wat de commissie van de voortgangstoets vindt blijft nog even in het ongewisse: voorzitter Stoelinga verslikte zich in zijn tekst en sloeg dat deel vervolgens over. Wel vindt hij dat men er studiepunten voor moet

geven. Uitgesproken kritisch was de commissie over het examenreglement ("niet transparant") en over de kwaliteit van enkele van de (goedgekeurde) stageverslagen die de commissie had ingezien. Drie daarvan konden niet door de beugel. Verder waarschuwde de commissie ervoor dat de onderwijslast van docenten

zo groot is dat het onderzoek in gevaar dreigt te komen. In een eerste reactie toonde decaan prof. H. Maarse zich verheugd over de positieve toonzetting van het commissieverslag. Wel maakte hij zich zorgen over de kwaliteit van de stageverslagen.

Wammes Bos

Maastricht blijft populair onder scholieren

De Universiteit Maastricht doet het nog steeds uitstekend volgens de jongste vooraanmeldingscijfers. Waar alle andere universiteiten de belangstelling zien dalen ten opzichte van begin maart 1996, stijgt de populariteit van Maastricht met 9,1 procent. Al is dat heel wat minder dan de stijging van 21,9 procent waar in januari van dit jaar nog sprake van was. Het zijn vooral de opleidingen psychologie, cultuur- en wetenschapsstudies, bedrijfskunde, gezondheidswetenschappen, geneeskunde en econometrie die erg in trek blijken. De kleine opleiding milieugezondheidswetenschappen stijgt relatief het sterkste: van zes vooraanmeldingen in maart 1996 naar achttien op dit moment. Kennistechnologie en fiscale economie doen het minder goed dan vorig jaar. Ook de juridische faculteit kampt

met een, zij het een hele lichte, daling. Maastricht laat met zijn 2117 vooraanmeldingen de Leidse, Nijmeegse en Rotterdamse universiteiten achter zich. Alleen de Universiteit Utrecht (3979), de Rijksuniversiteit Groningen (2839) en de Universiteit van Amsterdam (2558) oefenen een grotere aantrekkingskracht op scholieren uit. Of de nu geconstateerde groei ook werkelijk leidt tot een grotere groep eerstejaars studenten in september, is niet met zekerheid te zeggen. Deze cijfers schommelen enorm en zijn geen betrouwbare voorspellers. Vorig jaar scoorde de UM bijvoorbeeld in maart slechter dan het jaar er voor. Uiteindelijk stroomden er afgelopen september toch zes procent meer eerstejaars in, dan in 1995. (RJ)

3

Universiteiten willen achthonderd gulden beurs voor studenten

6

CWS niet enthousiast over leerstoel Limburgkunde

7

Handjevrijen bij de faculteitsvereniging: Reflex viert lustrum

9

Mediatraining voor gezondheidswetenschappers: "Veel wetenschappers weten niet wie Caterine Keijl is."

14

Grieks eten aan de Maas

15

Hutu's op een kruispunt

VSNU ontwerpt eigen plan voor studiefinanciering

Universiteiten willen beurs van achthonderd gulden

De eerste twee jaar een beurs van achthonderd gulden, daarna lenen. Dat is de hoofdlijn van een nieuw studiefinancieringsstelsel waarover de universiteiten nadenken. Het lenen aan studenten in de tweede helft van hun studie overwegen ze in eigen hand te nemen.

Een werkgroep van de vereniging van universiteiten VSNU, broedt al maanden op een nieuw stelsel van studiefinanciering. In december lekte uit dat de universiteiten erover denken zelf, volgens eigen regels, studiegeld te gaan verstrekken aan hun studenten. Het geld dat de overheid aan studiefinanciering besteedt, gaat nu nog rechtstreeks naar de studenten, maar wordt in dit model aan de universiteiten gegeven. Die zetten met dat geld elk een eigen beurzenstelsel op.

De werkgroep - geleid door de Nijmeegse collegevoorzitter Stoeltinga - heeft dit model intussen wat verder uitgewerkt en aangepast. Studenten moeten in de eerste twee jaar van hun studie een beurs krijgen van zo'n tienduizend gulden per jaar, opert de VSNU-werkgroep nu. Dat is dus achthonderd gulden per maand, ongeveer twee keer zoveel als studenten nu gedurende hun hele studie maandelijks aan basisbeurs krijgen. De VSNU gaat ervan uit dat de OV-studentenkaart op den duur verdwijnt, maar ze weet nog niet of ze uitwonende studenten meer beurs wil geven dan thuiswonenden.

Net als nu moeten studenten in de VSNU-filosofie wel doorstuderen. In het eerste jaar zouden zij een derde van de studiepunten moeten halen. Wie in het tweede jaar ook een beurs wil, moet in het eerste jaar zelfs zeventig procent van de punten halen. Vervolgens moet dat percen-

tage ook in het tweede jaar gehaald worden.

Het verstrekken van leningen aan studenten in latere jaren kan overgelaten worden aan de afzonderlijke universiteiten, denkt de werkgroep. De overheid hoeft zich daar dan niet meer mee bezig te houden. Maar daar zit nog wel een aantal haken en ogen aan. Niet duidelijk is bij-

voorbeeld wie ervoor opdraait als afgestudeerden hun studieschuld niet kunnen betalen. De overheid, denken de universiteiten, maar ze weten dat niet zeker.

Het hele plan van de universiteiten staat of valt overigens met het bedrag dat in de toekomst voor studiefinanciering beschikbaar is. Op de begroting van minister Ritzen staat

de post studiefinanciering er rond het jaar 2000 'schandalig kaal' bij, vindt VSNU-voorzitter Meijerink. Een 'claim' bij het kabinet om meer geld is volgens hem dan ook op zijn plaats. Als dat niets oplevert, is er geen geld voor een hele serie leenstelseltjes-per-universiteit.

HOP, Hanne Obbink

Tienpuntsschaal bij toetsen GW

Niet meer een vierpuntsschaal bij de beoordeling van toetsen, maar een gewone tienpuntsschaal. De examencommissie van de faculteit der gezondheidswetenschappen is gezwicht voor de kritiek van docenten en studenten op het 'OTVG'-beoordelingsschema waarin uitsluitend werd aangegeven of het resultaat onvoldoende, twijfelachtig, voldoende of goed is. De examencommissie heeft het oude model overigens altijd superieur gevonden, "maar als er geen draagvlak meer voor is, heeft het geen om er mee door te gaan", zegt de commissievoorzitter mr. N. de Bijl. De facultaire onderwijskundigen gaan wel bij de beoordelaars onderzoeken hoe vijven en zessen, op het grensvlak van voldoende en onvoldoende dus, tot stand komen. Daarover bestaat veel onduidelijkheid, zegt De Bijl. (WB)

Geen drukte bij spreekuur Nsem

Het loopt bepaald niet storm op het wekelijks spreekuur dat studentenbond Nsem begin november instelde. Gemiddeld bellen zes personen naar de 'klaag- en informatielijn' die elke woensdagmiddag tussen één en vijf geopend is. In de afgelopen vier maanden namen slechts vier studenten de moeite om persoonlijk langs te komen. Ze hadden vooral vragen over studiefinanciering en de OV-jaarkaart.

"Het loopt redelijk", vindt Nsem-voorzitter Simon Vermeer. "Ook al zijn we nog niet helemaal tevreden." Om het spreekuur een grotere bekendheid te geven, is Nsem vorige week een nieuwe publiciteitscampagne gestart. De komende twee maanden wil de bond het spreekuur via posters en flyers beter onder de aandacht brengen. Vermeer weet nog niet of zijn bond met het spreekuur stopt als het niet meer studenten trekt. "Daar hebben we nog niet over gesproken." (JB)

Aanvragen voor Erasmusbeurs dalen ook in Maastricht flink Studenten schrikken terug voor Europees avontuur

Het aantal universitaire studenten dat tijdelijk in het buitenland gaat studeren, daalt fors. Nuffic, de Nederlandse organisatie voor samenwerking in het hoger onderwijs, verwacht dat dit studiejaar vijftieng procent minder Erasmusbeurzen worden verleend dan vorig jaar. In Maastricht heeft men tot nu toe vijftieng procent minder aanvragen gekregen dan vorig jaar om deze tijd.

Deze verwachting is gebaseerd op de resultaten van de eerste helft van het studiejaar en een schatting van de studentenmobiliteit in de tweede helft. Op basis van ervaringen in voorgaande jaren verwacht Nuffic dat de definitieve resultaten van het studiejaar 1996-1997 eerder lager dan hoger zullen uitvallen.

Met een Erasmusbeurs van de Europese Unie kunnen studenten tijdelijk aan een Europese universiteit stude-

ren. Vorig studiejaar daalde het aantal universitaire Erasmusstudenten voor het eerst met 3,3 procent. Deze daling zet nu fors door. Vroeger vorig studiejaar nog 2750 universitaire studenten een Erasmusbeurs aan, dit jaar worden dat er naar schatting 2070.

Als reden voor de sterke daling noemt H. van Dijk, hoofd van de sectie Europese programma's van Nuffic, de invloed van de tempo- en prestatiebeurs. De verhoging van de temponorm naar vijftig procent heeft volgens hem een schrikreactie veroorzaakt. "Studenten schrikken terug voor de risico's. Ze zien een buitenlands verblijf als tempoverlies en blijven thuis."

Daarbij komt dat de gemiddelde Erasmusbeurs de afgelopen jaren lager werd. Ieder land krijgt een vast bedrag uit de Erasmuspot. Stijgt de deelname dan neemt de hoogte van de beurs af. Zo daalde de gemiddelde Erasmusbeurs voor universitaire studenten van 270 gulden per maand in 1993-1994 naar 230 gulden in 1995-1996. Dit studiejaar stijgt de

beurs, volgens de wetten van de varkenscyclus, weer naar 280 gulden.

Nuffic bepleit nu snelle maatregelen om een verdere teruggang in studentenmobiliteit te voorkomen. De universiteiten zullen duidelijke afspraken moeten maken over de erkenning van vakken die in het buitenland zijn gevolgd. "Alleen dan kunnen ze studenten ervan overtuigen dat de risico's van tempoverlies gering zijn", stelt Van Dijk.

Nuffic wil dat universiteiten en hogescholen een duidelijke inspanningsverplichting voor de mobiliteit van studenten op zich nemen. Maar ook onderwijsminister Ritzen moet volgens Nuffic bijspringen. Zijn ministerie moet met een compensatieregeling komen voor tempoverlies dat is veroorzaakt door de tijdelijke overstap naar een buitenlands onderwijsstelsel. Deze maatregelen wil Nuffic vastleggen in een convenant met het ministerie van Onderwijs en de koepels van universiteiten (VSNU) en hogescholen (HBO-Raad). (HOP/UK)

Geneeskundestudenten presenteren onderzoek

"Ik tril een beetje", verontschuldigt de eerste student zich als een aanwijspijltje over een dia van een enorm bloedvat bibbert. De tweede wil voordat hij over zijn onderzoek naar harttransplantaties bij ratten begint, eerst een glas water. En als nummer drie zich achter het kathedraal installeert voor uitleg over onderzoek naar huiddoorbloeding, laat hij een koffiekopje te pletter vallen. Maar afgezien van dit soort kleinigheden maakte de eerste Maastrichtse onderzoeksconferentie voor studenten geneeskunde een erg professionele indruk.

Afgelopen woensdag presenteerden 44 Maastrichtse studenten geneeskunde het wetenschappelijk onderzoek waar zij aan meedoen. Via twaalf lezingen en een groot aantal posterpresentaties legden ze aan ongeveer honderd collegastudenten uit waar ze mee bezig zijn.

De dag werd georganiseerd door de Stichting Maastricht Medical Student Research Conference. Die stichting is speciaal hiervoor aan het begin van dit studiejaar door studenten opgericht. Het idee voor de dag is niet nieuw. Studenten geneeskunde in Groningen organiseren al sinds 1994 iets soortgelijks.

De meeste koffiekopjes bleven heel. (foto Philip Driessen)

Met de conferentie wil de stichting de belangstelling onder studenten geneeskunde voor wetenschappelijk onderzoek stimuleren. "Bij studies als economie en rechten wordt daar veel meer aandacht aan besteed", meent mede-organisator Martijn Phaff. Volgens de vierdejaars geneeskunde is de aandacht voor wetenschappelijke vaardigheden in het geneeskunde curriculum vrij gering. "In onze opleiding zit pas sinds drie jaar een wetenschappelijke stage van

drie maanden. En het niveau van die stages is heel verschillend."

Voor de faculteit kwam de conferentie bijzonder gelegen. Donderdag en vrijdag bezoekt de visitatiecommissie Maastricht en die was bij eerdere bezoeken kritisch over het wetenschappelijk karakter van de opleiding. "Puur toeval", volgens decaan prof. A. Nieuwenhuijzen Kruseman, die niet nalaat te benadrukken hoe blij hij is met dit initiatief. "Het is een misverstand te denken dat de oplei-

ding geneeskunde een beroepsopleiding is, die alleen opleidt tot een beroep. De opleiding tot basisarts is een academische opleiding die studenten kritisch leert denken."

De stichting wil volgend jaar een nog groter congres organiseren. Daarop zullen niet alleen Maastrichtse studenten, maar ook geneeskundestudenten uit de e regio hun onderzoek presenteren.

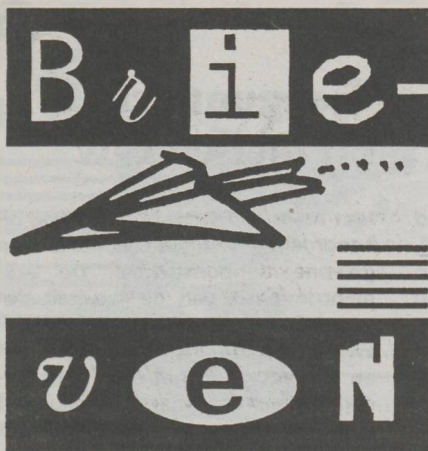
Jan Buevink

Steun voor vervolgdde sociale wetenschappers

Het Exilfonds van de Amsterdamse School voor Sociaal-Wetenschappelijk Onderzoek krijgt van staatssecretaris Nuis 35.000 gulden. Via het Exilfonds kunnen sociale wetenschappers die in hun eigen land om hun werk worden vervolgd in Amsterdam onderzoek verrichten.

De Amsterdamse School is een onderzoeksschool van de UvA. In 1994 richtte de school het Exilfonds op. Dit fonds biedt vervolgdde sociale wetenschappers een financiële tegemoetkoming, werkruimte, collegiale contacten en eventueel wetenschappelijke begeleiding. De leden van de Amsterdamse school storten hun inkomsten van congressen in het fonds. Ook organiseren zij symposia ten bate van het fonds, dat de komst van wetenschappers uit Irak, Sri Lanka en Algerije mogelijk maakte.

Nuis roemde het initiatief om een vrijplaats te bieden aan sociale wetenschappers die in eigen land worden beknot. In vergelijking met 'gewone' burgers lopen schrijvers en wetenschappers een speciaal beroepsrisico, aldus Nuis, "omdat zij als mensen van het vrije woord het eerst het slachtoffer worden van een regime dat hen niet welgevallig is. Bovendien dragen zij bij aan het menselijker maken van de landen waar zij vandaan komen." (HOP)

De redactie behoudt zich het recht voor om brieven in te korten of niet te plaatsen. Brieven zonder vermelding van naam en telefoonnummer worden niet geplaatst

Een instituut voor contractonderzoek is geen bordeel

"Het is in mijn verkeerde keelgat geschoten en ik kan niet slapen." Kent u die uitdrukking? Ik moest daaraan denken toen ik gisteren laat op de avond, op mijn bedrand gezeten met Observant nummer 23 vernam van de wederwaardigheden van een ambtelijke werkgroep. Er is een rapport uitgelekt, zo meldt ons Hanne Obbink. Dat is op zichzelf niets bijzonders. Het is in Nederland een teken dat er wel eens wat in zo'n rapport zou kunnen staan. Als er niets in zit, kan er ook niets uit lekken. De werkgroep bracht de markt voor contractonderzoek in kaart en keek daarbij kritisch naar het gedrag van de universitaire onderzoekers. "Het is nog te vroeg voor een verbod, maar als zij niet uitkijken dan zal het er zeker van komen." Dat is wat gechargeerd de geest die uit het verslag naar voren komt. Wat zijn de voorwaarden om de verwerpelijke praktijken van het contractonderzoek voort te zetten? Contractonderzoekers mogen niet onder de kostprijs werken en de resultaten van hun onderzoek moeten openbaar zijn. Blijf op jullie afwerkplaats, dan zullen wij niet ingrijpen. Is dat iets om van in je wiek te schieten, zult u denken. De voorbeelden van bij-schnabbellende universitaire geleerden, die hun intellectueel gelegitimeerde verblijf in zonnige oorden willen financieren, liggen toch hoog opgetast? En van technologische instituten die de jarenlang geaccumuleerde kennis voor een spotprijs aan de industrie aanbieden? "To pay with money, what does not come naturally." Is Shakespeare's definitie van het hoerendom daarop niet van toepassing?

De gallige reactie van mijn ingewanden werd door iets anders opgeroepen. Door het feit dat kennelijk voorbij wordt gegaan aan de positie van de tientallen Nederlandse instituten, waarin contractonderzoek een normale professie is. Instituten die voortdurend tegen de stroom moeten inroeien. Waarin de aanstelling van de meeste medewerkers voortdurend onzeker is en afhankelijk van het volgende contract. Waarin elk potlood, elke vierkante meter, elk telefoongesprek en elke overhead wordt doorbelast. Waarin er geen gebudgetteerde tijd is om wetenschappelijke versies van de verslagen te maken. Waarin de begeleiding van promovendi uit de marges van opdrachten moeten komen en de middelen die voor promoties binnenkomen in de kas van de facultaire bureaus verdwijnt.

Laat de ambtenaren uit de werkgroep naar hun eigen praktijken kijken. Veel instituten voor contractonderzoek werken voor de overheid en zijn vaak sterk afhankelijk van die overheid. Diezelfde overheid dwingt de onderzoekers in veel gevallen om onder de markt te werken. Zo hadden de boekhouders van een ministerie recentelijk bezwaar tegen het dagtarief voor een junior onderzoeker van fl 350. Er mocht niet meer gevraagd worden dan fl 250, de bruto-loonkosten. Op dezelfde gang van het ministerie zat op hetzelfde moment een groep medewerkers van een gerenommeerd adviesbureau. Het spreekt vanzelf dat de kamerhuur niet werd doorbelast. Stuitender is dat de junior onderzoekers in dat team bijna het tienvoudige tarief mochten opbrengen. De uitkomsten van hun werk zijn inmiddels gepubliceerd. Op de kwaliteit van het drukwerk is niets aan te merken. De belangrijkste cijfers zijn echter overgenomen uit eerdere wetenschappelijke verslagen van voornamelijk met publiek geld gefinancierde instellingen. Wie is hier nu de hoer en de hoereloper?

Waarom ga je, als je zoveel te zeuren hebt, niet iets anders doen? Bij een adviesbureau werken, of 'gewoon' onderzoek doen bij een vakgroep? Ik blijf dit werk doen omdat opdrachtonderzoek voor mij het leukste werk is dat ik ken en aan kan. Heen en weer pendelen tussen wetenschap en praktijk. Ontdekken dat wat adviseurs en beleidsmakers praktijk noemen, hetzelfde is als wat wetenschappers de empirie noemen. Voortdurend worden gestuurd door nieuwe vragen en leren denken in termen van oplossingen. Dat is een mooi vak. Het openbaar maken van uitkomsten is de hoogste prijs. En als daarbij de regels van het eerlijk zaken doen worden gerespec-

teerd, is het helemaal prachtig. Zo, dat moest er even uit. Uit het keelgat, of mijn toetsenbord, zo u wilt. Een heerlijk avondmaal.

Friso den Hertog (MERIT)

P.S. Zou het geen aardig idee zijn om in een voetnoot in elk rapport voor contractonderzoek te vermelden hoeveel publieke middelen in het onderzoek gestoken zijn?

Han Moll-penning voor Winand Wijnen

Prof. W. Wijnen ontving vrijdag 28 februari in Leiden de Han Moll-penning. Deze prijs werd hem toegekend door de Nederlandse Vereniging voor Medisch Onderwijs. Wijnen kreeg de prijs vanwege zijn verdiensten voor het medisch onderwijs. Het was de eerste keer dat deze penning, vernoemd naar de twee jaar geleden overleden Rotterdamse hoogleraar anatomie Moll, werd uitgereikt.

Gaius wint snelpleitwedstrijd

Pleitgenootschap Gaius van de Maastrichtse rechtenfaculteit heeft maandag 10 maart de jaarlijkse snelpleitwedstrijd in Tilburg gewonnen. Op het gebied van het civiel recht is dit een van de belangrijkste nationale pleitwedstrijden. Snelpleiten betekent overigens niet dat er in razend tempo gesproken wordt, maar dat de voorbereidingstijd erg gering is. Gaius vertrekt vrijdag naar Luxemburg voor de laatste ronde in de European Moot court.

Jaar buitenland voor uitblinkers

Met een gratis beurs een jaar studeren aan een topinstelling in het buitenland. Vanaf volgend studiejaar zit dat er in voor zo'n vijftienveertig uitblinkers, die na een selectieronde aanspraak kunnen maken op een beurs van maximaal 40.000 gulden.

Dat maakte minister Ritzen afgelopen woensdag bekend tijdens de ondertekening van een nieuwe overeenkomst met Nuffic, de organisatie voor internationale samenwerking in het hoger onderwijs. Per jaar stopt hij 900.000 gulden in een zogeheten *Talentenprogramma*.

Met deze beurs komt Ritzen zijn belofte na die hij exact een jaar geleden aan de Tweede Kamer deed.

De talentenbeurs is bedoeld om 'absolute uitblinkers' op universiteiten en hogescholen in staat te stellen zich een positie te verwerven op de internationale arbeidsmarkt. Een commissie zal jaarlijks zo'n vijftienveertig talenten selecteren. Studenten mogen de beurs min of meer vrij besteden: zij kiezen de instelling.

Minister Ritzen wil dat het bedrijfsleven ook een duit in het zakje doet. Studenten moeten zelf ook op zoek naar steun van bedrijven. Het is bij de selectie voor de beurzen een pré, aldus Ritzen, wanneer studenten zich verzekerd weten van een sponsor. (HOP)

Vrij reizen voor studenten ver weg

Het zal nog jaren duren voor studenten en onderzoekers zonder hindernissen in andere Europese landen kunnen werken en studeren. Maar dat het zover moet komen, daar zijn de onderwijsministers van de Europese Unie het over eens.

Dat is de belangrijkste uitkomst van de 'informele onderwijsraad' van de Europese Unie, begin vorige week in Amsterdam. Tot conclusies of afspraken kwam het niet, maar minister Ritzen, voorzitter van de bijeenkomst, toonde zich al heel tevreden met deze eerste stap.

De onderwijsministers bespraken het zogeheten 'groenboek' van de Europese Commissie; daarin worden de hindernissen op een rij gezet. Voor studenten zijn studiebeurzen een struikelblok: als zij naar het buitenland gaan, verliezen zij die vaak. Ook worden elders gehaalde studiepunten in het thuisland vaak niet erkend. Wetenschappers hebben soms te maken met een dubbele belastingaanslag op onderzoeksbeurzen. (HOP)

Van de woorden en de dingen

Voetbal op TV, ik kan zonder, maar het lukt niet. Vroeger moest ik mijn pa gezelschap houden, en tegenwoordig mijn zoonje. Zo zag ik Johan Cruyff, tijdens de rust van Ajax-Atletico Madrid. Het doelpunt was aan de verkeerde kant gevallen, dus vragen in een sombere toonsetting van de kant van de interviewer. "Ach" zegt Cruyff, "had Ajax één of twee doelpunten gemaakt, had iedereen nu optimistisch geweest." Zo'n journalist knikt dan ook nog aandachtig. Het zijn van die momenten waarop je twijfelt of de neocortex werkelijk zo'n belangrijke evolutionaire ontwikkeling voor de mens is geweest. Woorden...

Meer woorden. In Weurt bij Nijmegen komt een longkankercluster voor. Door het milieu, stellen de burgers. Helemaal niet, zegt het plaatselijke bedrijfsleven vanonder de rokende schoorstenen. Advies, vraagt het gemeentebestuur, ook aan mij. Dus doorleeft de adviescommissie een hoorzitting van vijf uur. Pro memori: Nijmegen, gesjoemel met vuile grond, een wethouder neergeschoten in een kroeg, een burgemeester die zojuist een BMW 528i als dienstauto heeft aangeschaft en daarmee de gemiddelde minister achter de uitlaat houdt. Enfin, de burgerij ter plekke heeft niet al te veel vertrouwen in de overheid. Dan schrijft dit gemeentebestuur in het plan van aanpak dat er - ook - vervolgonderzoek naar 'leefstijfactoren' moet plaatsvinden. Dat is slecht Nederlands voor 'life style factors' en de implicatie in verband met longkanker is uiteraard dat ze in Weurt wellicht meer zware shag roken dan in de rest van het land. Wetenschappelijk vooralsnog niet uit te sluiten, zoals dat heet, maar hoe leg je dat de vertegenwoordiger van een buurtcomité (voor de kenners, uit het Waterkwartier) uit die met voornoemd wantrouwen meent dat de stijl van leven in de wijk ter discussie wordt gesteld ("Zijn wij ordinare mensen of zo, meneer?"). Woorden zijn dan betekenisloos. Misschien de laatste die serieus werk maakte van de betekenis van op

zichzelf staande woorden, was die arme Wittgenstein die in de loopgraven van het Italiaanse front tijdens WO I neerkabbelde wat later zijn *Tractatus Logico-Philosophicus* is gaan heten. De wereld bestaat uit der Stand der Dinge, en die is met zorgvuldig gekozen woorden te benoemen - en dat, terwijl je kameraden stijf staan van de shell shock. Nee, dan de commissie-Veldhuis!

In onze samenleving zijn er van God gezonden die dingen mogen roepen waarover U en ik de mond dienen te houden. Een van die mensen is (was) meneer Rinnooy Kan, de toetenaar van het Nederlands bedrijfsleven, zie boven. Deze meneer die nota bene ook zelf nog eens bij de universiteit heeft gewerkt, roept dan - met gezag - dat het van de gekke is dat de Nederlandse universiteiten gezamenlijk driehonderd opleidingen aanbieden, dat dat niet efficiënt is, en dat daar als de sodemieter iets aan gedaan moet worden. Ik heb het nooit begrepen: er zijn x verschillende types kleurentelevisies die allemaal Johan Cruyff laten zien, en er zijn y types dienstauto's waarmee top-ambtenaren (ook zo'n woord) elkaar de loef kunnen afsteken, en dan mogen de universiteiten hun onderwijsaanbod niet differentiëren? Desondanks haast de VSNU zich een Werkgroep Vereenvoudiging en Verheldering WO-Opleidingenaanbod in het leven te roepen. Deze Commissie-Veldhuis heeft het na een jaar hard werken voor elkaar, en een Proeve van een herordening van de universitaire studiemogelijkheden naar opleidingen geproduceerd. Men heeft honderdtwintig nieuwe woorden bedacht die op afzonderlijke wetenschapsgebieden slaan; de opleidingen worden vervolgens onder deze benamingen geschoven, en gaan zich voortaan ook met deze aanduidingen presenteren. Dus, waar eerst een totaal van 300 stond, staat nu 120. Briljant jongens, toch plezierig dat jullie doorgeleerd hebben; dat had die Rinnooy Kan niet zien aankomen! Moet het overigens niet ook maar met zijn eigen zaken

bemoeien, en banen creëren, dan leiden wij daarvoor wel bekwame mensen op.

Problempje nog voor de doelgroep, voor wie het allemaal Vereenvoudigd en Verhelderd moest worden. De abiturienten moeten het voor hun informatie hebben van de Instroomwijzer, vol woorden. Een VWO'er die daaruit kan afleiden dat hij om de biologie van de mens te bestuderen bij Gezondheidswetenschappen aan de UM moet zijn, is dermate knap dat hij zonder schifting aan de poort rechtstreeks tot het doctoraal Biologische Gezondheidskunde kan worden toegelaten. Waarschijnlijker is dat de aanstaande student zijn keuze bepaalt door het aanmeldingsformulier tegen de muur van de adolescentenkamer te pinnen, en er geblindeerd een pijlje naar te gooien. Maar zo kunnen wij tenminste blijven onderrichten dat als je 'roken' bedoelt, je 'roken' moet zeggen.

Jos Kleinjans, hoogleraar milieugezondheidskunde

VSNU-baas Meijerink over nieuwe namen universitaire studies

“Ouders zullen soms hun wenkbrauwen blijven fronsen”

Er is de afgelopen week nog wat gerekend en geteld, maar de vereniging van universiteiten VSNU is er nu uit: precies 107 opleidingen moeten er komen. Maar verandert er eigenlijk wel iets? Nauwelijks, zo luidt samengevat het antwoord van VSNU-voorzitter Meijerink.

Op dit ogenblik bieden de universiteiten gezamenlijk 272 verschillende opleidingen. Veel te veel, vindt onder meer minister Ritzén. Want studenten zien door de bomen het bos niet meer. En werkgevers weten niet waar ze aan toe zijn als ze weer eens een sollicitant met een buitennissig doctoraal diploma treffen. Twee weken geleden werden de universiteiten het eens over de 'vereenvoudiging' van hun opleidingsaanbod. De 272 officieel geregistreerde opleidingen worden gebundeld onder 107 nieuwe 'labels'. Zo gaan geologie, geofysica en fysische geografie voortaan 'aardwetenschappen' heten. En opleidingen als economie & recht en beleidsgerichte economie vallen onder het label 'domeingerichte economie'. De werkgroep die deze 'katalogoog' van nieuwe namen opstelde, heeft van meet af aan laten doorschemeren dat de 107 labels niet meer dan een eerste stap zijn. Een echt overzichtelijker opleidingsaanbod ontstaat pas als er ook inhoudelijk iets verandert. Maar het streven om daaraan te werken, heeft de VSNU inmiddels verlaten. Verandert er al met al wel iets door de nieuwe katalogoog? "Deze 107 opleidingsnamen worden landelijk geregistreerd", zegt prof. Rien Meijerink, voorzitter van de VSNU. "Maar wat er binnen de universiteiten mee gebeurt, valt niet te zeggen. Het is in ieder geval niet de bedoeling dat er voortaan maar 107 propedeuses zullen zijn. Ook als één universiteit twee opleidingen in huis heeft die in de toekomst onder één label vallen, kunnen er twee propedeuses blijven bestaan. De Vrije Universiteit heeft nu bijvoorbeeld biologie en medische biologie, die in de nieuwe katalogoog allebei onder het label 'biologie' geregistreerd staan.

Die twee opleidingen gaan in de toekomst afstudeervarianten heten en kunnen gewoon hun eigen propedeuse houden."

"Er verandert dus niets?"

"Jawel, de aanduiding. Dat wordt 'biologie'. En verder verandert er misschien een heleboel, want misschien prikkelt zo'n label wel tot onderwijskundige veranderingen - maar dat wordt niet door de katalogoog opgelegd. Binnen de 107 opleidingen blijft een grote variëteit aan afstudeervarianten bestaan. Die willen we niet terugdringen, sterker nog, die zal hier en daar nog wel groter worden. Deze operatie was niet bedoeld om inhoudelijke veranderingen in opleidingen door te voeren."

"Is dat alles?"

"Ik relatieveer inderdaad de betekenis van de nieuwe katalogoog. Toch heeft die wel consequenties, namelijk precies daar waar deze operatie wél voor bedoeld was: voor de wijze waarop de universiteiten naar buiten toe - naar studenten en naar het afnemend veld - laten zien wat ze doen."

"Verwacht u dat de werkgevers daar tevreden mee zijn?"

"Ja. Zij wilden bundeling en verduidelijking. Die bieden wij nu. Dat er binnen opleidingen variëteit blijft bestaan en dat de universiteiten zelf bepalen hoeveel, zullen de werkgevers niet betwisten."

"Maar de werkgevers wilden ook duidelijke diploma's."

"Die krijgen ze ook. In de toekomst zijn er nog maar 107 aanduidingen die op een doctoraal diploma kunnen staan. En alles wat er onder zo'n label valt, heeft genoeg overeenkomst om dat ene label te rechtvaardigen."

"Wat hebben studenten aan deze katalogoog? Komt een student in de toekomst thuis met de mededeling: 'Paps en mams, ik wil domeingerichte economie studeren?'"

"Nou, hij kan in ieder geval duidelijk maken dat je kiest tussen ofwel economie aan een economische faculteit ofwel een economisch getinte opleiding zoals die nu in Utrecht, Nijmegen of Wageningen gegeven wordt. Dat is een verduidelijking. En sla maar een willekeurige bladzij van de katalogoog op: er zijn veel meer voorbeelden van labels die echt een vereenvoudiging betekenen."

"Maar goed, ik kan ook veertig labels noemen waarbij ouders hun wenkbrauwen zullen optrekken. Als je de katalogoog bekijkt met de invalshoek: waar kan een student mee thuiskomen?, dan had een veel kleiner aantal labels voor de hand gelegen. Maar daar was het niet om te doen."

"Eén van de bedoelingen was dat het aanbod voor studenten overzichtelijker zou worden. We moeten nog nagaan welke gevolgen de katalogoog heeft voor de studievoorzichting. Dat is lastig. Want waar zijn studenten in geïnteresseerd? Ook in de diversiteit. Ze zijn enerzijds gebaat bij stroomlijning en vereenvoudiging, maar anderzijds willen ze ook weten wat er achter die labels zit, met welke varianten universiteit A zich onderscheidt van universiteit B."

"De katalogoog moest de gevoeligheden van dertien universiteiten sparen. Is iedereen er tevreden over?"

"Wel tevreden, niet enthousiast. Ik ben zelf ook niet razend enthousiast. Deze katalogoog is een vooruitgang ten opzichte van de huidige lijst van 272 opleidingen, dat wel. Maar er blijft een ongelooflijke verscheidenheid aan opleidingsnamen, daar ben ik weer eens met de neus op gedrukt. Door een nieuwe lijst af te spreken, lijkt het ook alsof je de zaken vastlegt. Dat moet niet. Veel universiteiten zijn bijvoorbeeld bezig multidisciplinaire studierichtingen te ontwikkelen. Dat moet gewoon doorgaan. Deze lijst moet niet in beton gegoten worden."

HOP, Hanne Obbink

Maggi Hot

Ik raak niet snel in paniek, geloof ik. Maar sinds enige jaren verschijnen er af en toe berichten in de krant die mij nerveus maken. Bijvoorbeeld de vorig jaar in alle grote dagbladen afgedrukte en als zodanig aangekondigde BELANGRIJKE MEDEDELING van Nestlé Consumentenservice. Wie onlangs Maggi Hot heeft gekocht (met de rode dop), aldus dit bericht, moet op het volgende letten: In een partij Maggi Hot is door een productiefout teveel natuurlijke gist aanwezig. Hierdoor kunnen geurafwijkingen optreden en kan er koolzuur worden gevormd. Door schudden bij het gebruik zou het produkt vanwege het koolzuur kunnen gaan bruisen. Gevaar voor uw gezondheid is er beslist niet, maar het produkt voldoet vanzelfsprekend niet aan onze hoge kwaliteitseisen. Bij mij begint er een alarmbelletje te rinkelen bij die zin "gevaar voor uw gezondheid is er beslist niet"; dat is nu net de geruststellende taal van autoriteiten die een dodelijke wolk radioactief gas op een woonwijk zien afdrijven. Vooral dat beslist maakt me zenuwachtig. En dat vanzelfsprekend in het volgende zinnetje! Het goedje zou wel eens kunnen gaan bruisen, maar dat is alleen vanwege het koolzuur, en dan moet je ook echt flink schudden. Jaja! Ik zette meteen een veiligheidsbril op, sloot gas en licht af, schreef een nieuw donorcodicil uit en sloop uiterst behoedzaam, om trillingen te vermijden, gewapend met zaklantaarn mijn keuken in. Plotseling, in de buurt van de organo en de laurierblaadjes, lichtte een rode dop op. Het was, godlof! het was de roosvicee. De keuken kon weer worden vrijgegeven. Opgelucht haalde ik adem en glimlachend las ik de slotregels van de belangrijke mededeling, die meldde dat ik Maggi Hot "normaal kon weggoien". Maggi Hot, dacht ik nu dapper, dat is gewoon de naam van een opgeleukt café aan de Wallen, of de titel van een carnavalsliedje. Waar maakte ik mij druk over!

Plotseling kon ik me ook de verleiding voorstellen van VARA's ombudsman Marcel van Dam destijds, die die exploderende Exotaflessen op TV had uitgezonden. Wat zou ik graag een filmpje maken met Maggi Hot. (Alleen die schadeclaim laatst maakt me weer een beetje nerveus; straks kan ik met of zonder hulp van deze universiteitskrant 20 miljoen gaan dokken. Dus: koopt allen Maggi Hot, harstikke lekker en een tikje avontuurlijk.)

Niet lang daarna werd ik opgeschrikt door een BELANGRIJKE MEDEDELING voor gebruikers van Edet en DA EXTRA ZACHT vochtig toilet papier. Ook bij de productie hiervan was "helaas iets misgegaan". Ik citeer wat ik met stokkende adem las: "Daardoor is het papier niet op alle plaatsen voldoende bevochtigd. Op de plekken waar het papier te droog is, kan enkele weken na de productie een verkleuring ontstaan." En dan de moordend geruststellende slotzin: "Dit probleem doet zich slechts in enkele gevallen voor."

Ik zat reeds op de WC en begon als een bezetene de rollen af te wikkelen. Al had ik dan geen vochtig toilet papier, het was wel extra zacht! Wat, als er bezoek kwam, dat onverhoeds met deze vreselijke plekken geconfronteerd zou worden? Edet en DA zouden er niet voor instaan, die hadden me immers gewaarschuwd! Die hadden zelfs een gratis 06-nummer ingesteld, met de mededeling "Aarzelt u niet ons te bellen, wanneer u vragen heeft". Ik had vragen, maar durfde ze niet te stellen.

Eerst was bovendien de voorraadkast aan de beurt, daar stonden nog zestien rollen. Niet vochtig, maar wel extra zacht. Wat een rotzooi zou het worden. Kon ik niet beter de belangrijke mededeling uitvergrooten en op binnen- en buitenkant van mijn WC-deur bevestigen? Ik kon mijn visite toch geen weer zelf opgerolde rollen aanbieden? Als ze maar niet op zo'n vlek zouden stuiten en dan zouden denken, o nee! Ik zou ze op die mededeling wijzen! Maar misschien hadden ze nog vragen?

Zo opende ik voor het eerst van mijn leven een 06-nummer.

Maarten Doorman

Mooie bundel met universitair verdriet

De voetbalbaarheid der velden

Gezegend de universiteit die een eigen chroniqueur in dienst heeft, een commentator met gevoel voor ironie en understatement, iemand ook die niet te beroerd is om zijn observaties en hersenspinsels aan het papier toe te vertrouwen. Liefst uiterst leesbaar, en op regelmatige basis, wel te verstaan.

In Nijmegen hebben ze zo iemand. Frans Kusters heet hij, en dat is meteen ook ongeveer alles wat we van de man weten. Alhoewel, zijn hoofd en de bovenste helft van zijn lichaam kennen we ook, want die zijn afgedrukt op de achterkant van het boekje met gebundelde teksten uit KUNieuws. Een oudere jongere in een te grote trui, het gelaat een tikje verkreukeld. Gelukkig is zijn werk dat allerm minst. Kusters is vaste columnist bij ons zusterblad. De Bezige Bij vond het de moeite waard om een aantal van die teksten uit te geven, hetgeen reeds een indicatie is voor het niveau. Want die boekjes die in eigen beheer worden uitgebracht, door de auteurs zelf of hun vriendjes; daar heeft de wereld er al genoeg van.

De schrijver, zo valt langzaam af te leiden uit de verhalen, werkt aan de rechtenfaculteit van de Katholieke Universiteit Nijmegen, en dat betekent dat nogal wat klein leed dat hij registreert, zich daar afspeelt. Maar gelukkig niet alleen daar. De meeste verhalen zijn gesitueerd tegen een algemenere (Nijmeegse) universitaire achtergrond. Iets wat tegelijkertijd de kracht en de zwakte van het boek uitmaakt. De kracht, laten we daar maar mee beginnen, zit hem juist in de herkenbaarheid van de taferelen. Althans, voor ons soort mensen dan: het personeel meubilair van een andere universiteit. Want zo ontzettend veel lijken de instellingen niet te verschillen. Je vindt ze kenmerkend overal, de ijdele bestuurders met hun hoofd in de wolken, de overijverige vertegenwoordigers van de algemene diensten, de onnozele studenten met die eeuwige rugzakjes, de minkukel van een collega die de wereld van de computer ontdekt, naar een adviesbureau vertrekt en daar het veelvoudige van zijn universitaire salaris gaat verdienen. Neem de functionaris van een arbo- en milieudienst, wiens bezoekje aan Kusters' kamer tot een klein examentje leidt over de vraag of hij zijn KCA ("Pardon?" "Uw

Klein Chemisch kantoor Afval. Of produceert u dat niet?"), wel fatsoenlijk laat verwerken. Of neem de rector magnificus, die quasi betrappt wordt tijdens een telefoongesprek met iemand die belast is met de productie van affiches. Of hij er niet te beroerd op staat, wil de rector weten. Nee, hij oogt juist zeer wijskrachtig, luidt het geruststellende antwoord. Of de affiches met de konterfeitsels van de collega's niet een formaatje groter waren? Nee, precies even groot. De man schijnt zich te willen profileren met een slogan over kleur, cultuur en kwaliteit, de drie k's, een item dat ook in andere verhalen terugkomt. Dat zal dus wel historisch wezen; en als dat zo is zal de lol van de Nijmeegse lezers ongetwijfeld nog veel groter zijn geweest dan die van buitenstaanders. Het zijn over het alge-

meen mooi geschreven stukken, zeker als Kusters zich niet op sleeptouw laat nemen door zijn literaire aanvechtingen of door zijn soms al te barokke fantasie. Een editor die de teugels een beetje aantrekt, zou hem geen kwaad doen. Maar verder: de toon is licht ironisch, een tikje weemoedig ook, zeker in het morrende commentaar op allerhande volstrekt overbodige nieuwlichterij of modieuze prietpraat. Studeerbaarheid van opleidingen? Dan gaat het volgende keer zeker over voetbalbaarheid der velden. Een vondst, zo iets.

Wat opvalt is dat de bijdragen die geen universitair thema hebben, nogal misplaatst lijken. Het zijn er gelukkig weinig, maar ze horen hier ook niet. Dat ze erin staan heeft vermoedelijk te maken met de pretentie van de uitgever dat dit

boekje 'ook voor hen die niet met het academisch milieu vertrouwd zijn, veel herkenbaars bevat'. Om commerciële redenen moeten ze zoiets natuurlijk wel roepen, maar te vrezen valt dat het gebodene eigenlijk alleen voor ingewijden in het wereldje der universiteiten, genietbaar is. En zelfs dan hebben de Nijmeegse, die de verwijzingen naar lokale eigenaardigheden het best kunnen waarderen, nog een voorsprong.

Blijft de vraag waarom ze bij de KUN wel een Kusters hebben en wij hier niet. Stof ligt er te over. Voor de goede verstaander: de poorten van dit blad staan open.

Wammes Bos

Frans Kusters, 's Avonds op het Galgenveld De Bezige Bij, f 29,90

Veldekestichting overvalt faculteit cultuurwetenschappen

Leerstoel Limburgkunde lijkt nog ver weg

De decaan weet nog van niets. En de voorzitter van de vakgroep, die het meest in aanmerking komt om de nieuwe professor onderdak te geven, weet niet meer dan wat hij in de Volkskrant heeft gelezen. Binnen de faculteit cultuurwetenschappen bestaat dan ook weinig enthousiasme voor de plannen van de provinciale dialectvereniging Veldeke om een bijzondere leerstoel Limburgkunde bij haar onder te brengen. "Als het om bijzondere leerstoelen gaat, hebben we wel andere prioriteiten."

"Provincie ijvert voor leerstoel Limburgkunde." Dat kopte de Volkskrant afgelopen zaterdag boven een artikel over de plannen van dialectvereniging Veldeke. Die wil een bijzondere leerstoel Limburgkunde in stellen aan de Maastrichtse faculteit cultuur- en wetenschapsstudies. De provincie zou 'positief staan' tegenover dit plan.

"We weten van niets, we hebben het ook in de krant gelezen", reageert decaan prof. W. Bijker. Hij is formeel noch formeel door Veldeke benaderd. Hij kan er

op zich wel begrip voor opbrengen dat de dialectvereniging eerst bij de provincie aanklopt om de financiering rond te krijgen voordat ze naar de faculteit stapt. Iemand moet als eerste benaderd worden. "Maar we gaan hier natuurlijk niet zo maar leerstoelen instellen. Ze zijn niet bedoeld als leuke dingen voor personen of stichtingen. Ze moeten passen binnen het profiel van de faculteit." Of een leerstoel Limburgkunde, aan die voorwaarde zou kunnen voldoen, kan Bijker nog niet zeggen. Daarvoor weet hij nog veel te weinig. "We wachten rustig totdat we hun plannen binnen hebben."

"Voor ons heeft het zeker geen prioriteit", meent prof. W. Kusters, voorzitter van de vakgroep letteren en kunst. Kusters heeft via via wel eens van de plannen gehoord, maar is er zelf nooit over aangesproken. Hij vindt het 'uiterst merkwaardig' dat hij het in de krant moest lezen. Volgens hem is Veldeke niet op de hoogte van de 'enorme procedure' die bewandeld moet worden om een post van bijzonder hoogleraar in te stellen. "Ik vind dat dit vreemd gespeeld wordt. Zo via de krant. Ik krijg bijna het idee dat hier druk wordt uitgeoefend." Kusters zit in ieder geval niet op een leerstoel Limburgkunde te wachten. "Tot nu

toe heeft niemand hier een leemte geconstateerd omdat er geen Limburgkunde of dialectologie gegeven wordt. Als er een bijzondere leerstoel moet komen, heb ik eerst nog wel een aantal andere wensen: godsdienstsociologie of kunstgeschiedenis." Of een eventuele leerstoel Limburgkunde aan zou kunnen sluiten bij het huidige onderwijs en onderzoek binnen zijn vakgroep, kan hij niet zeggen. "Het is een vak dat helemaal niet bestaat. Hoe kan ik daar dan over oordelen. Dan moet je eerst precies weten wat je er mee wilt."

Maar daar wil voorzitter F. Walraven van Veldeke eigenlijk niets over kwijt. Hij is ook zelf nogal geschrokken van het artikel in de Volkskrant. Hij heeft het allemaal wel gezegd, maar het komt wat stilliger over dan hij graag gezien had. De ideeën die Veldeke over de leerstoel heeft, houdt hij liever voor zich. "Wij willen eerst eens kijken welke mogelijkheden de universiteit kan bieden." Concrete afspraken heeft hij nog niet gemaakt, maar ze staan wel voor de korte termijn op het programma. Tot die tijd is hij extreem voorzichtig. "Ik wil niet op voorhand irritaties oproepen."

Jan Buevink

"Ik hoop dat er iemand met een peniskoker langskomt"

Het plan voor deze stage ontstond toen Donald Pols in de krant een advertentie zag van een congres van de Europese Alliantie, over de problemen en toekomstverwachtingen van inheemse volkeren. "Dat begrip wordt vaak niet begrepen", legt Pols uit. Het gaat om minderheden in hun eigen land, niet om bijvoorbeeld zwarte Zuid Afrikanen, maar om de Pygmeeën in Zaire. Onderdrukte volkeren, eigenlijk, maar niet noodzakelijk door blanken. "Negers kunnen ook onderdrukkers zijn in hun eigen land." In een stage bij het Europees Parlement had hij geen zin: "Dat heeft geen macht, dus dat is niet interessant." Niet dat de inheemse volkeren wel macht hebben, maar dat ligt anders, vindt Donald. "Ze zijn ook niet op zoek naar macht. Wij westerlingen en andere dominante volkeren proberen de omgeving te beheersen, maar inheemse volkeren kennen dat streven niet, die passen zich aan. Ze leven heel anders, en daar kunnen wij misschien nog wat van leren."

Hij wil nog een misverstand uit de wereld helpen: zijn hoofdmotivatie is niet om de wereld te verbeteren. Maar hij houdt zich toevallig wel bezig met eco-filosofie, en daarin wordt beweerd dat de mens en zijn omgeving één zijn. Of zouden moeten zijn. "Inheemse volkeren leven die theorie", beweert hij. "Voor hen is het geen theorie, maar hun manier van leven. Ze belichamen die theorie. Als je achter dat principe van de eenheid van mens en omgeving staat, volgt vanzelf de conclusie dat die volkeren zo lang mogelijk de gelegenheid moeten krijgen om zo te blijven leven."

In Zuid Afrika, waar hij vandaan komt, heeft hij contact gehad met de bosjesmannen. Die voldeden niet echt aan de theorie, maar dat was hun schuld niet: "Ze hebben problemen die ergens anders veroorzaakt worden. Door omstandigheden zijn

Donald Pols is onlangs afgereisd naar Brussel, voor zijn stage bij de Europese Alliantie met Inheemse Volkeren. Voor het zover was sprak de CWS-student over zijn verwachtingen.

het slachtoffers geworden van de verwestersing. Nu zijn het allemaal alcoholisten en criminelen." Om dergelijke treurige toestanden te voorkomen, moet er onderzoek gedaan worden naar de Europese invloed op deze volkeren. Volgens Pols is het nog niet te laat: "Je kunt het kwaad niet laten zitten, omdat het al bestaat. Er zijn nog drieduizend inheemse volkeren. Je kunt de klok nog teruggedraaien." Maar geen valse romantiek: "Geen idyllische plaatjes van natuurmensen. Koppensnellers zijn ook moordenaars." Dat er een spanning bestaat tussen deze opmerking en het ideaal om de levenswijze van inheemse volkeren in stand te houden ziet hij wel in. Maar je moet nu eenmaal enerzijds reëel blijven en anderzijds je motivatie niet verliezen. Hij heeft zelf de eerste contacten met de Alliantie geregeld, gebeld, een bezoek aan Brussel gebracht. Het kantoor viel een

beetje tegen: "Pisklein, meer een bureau dan een kantoor." Over de begeleiding kan hij nog weinig zeggen, het gesprek dat hij had was nogal formeel, over werktijden enzo. "Een stil persoon, maar dat kan de eerste keer geweest zijn." Een kamer heeft hij al gevonden, en een stagevergoeding bedongen. "Ik krijg een vergoeding die gelijk staat aan tweederde van de huur van mijn kamer", zegt hij een beetje zuur. Maar er ligt al een subsidieverzoek bij de universiteit om dat bedrag aan te vullen. Zijn stage gaat drie maanden duren. In die tijd moet hij met voor "de organisatie met de lange naam" drie klussen opknappen: de maandelijkse nieuwsbrief in elkaar zetten, vertegenwoordigers van inheemse volkeren begeleiden in de bureaucratie doolhof van Brussel, en aan lopende projecten meewerken. Die projecten gaan over de invloed van Europese ontwikkelingen op inheemse volkeren.

De nieuwsbrief stelt nog niet veel voor: "een velletje korte berichten, net telegrammen." Daar moet hij dan artikelen van maken. Hij hoopt dat zijn hulp aan de vertegenwoordigers van inheemse volkeren nog iets meer zal omvatten dan het aannemen van de telefoon en de rondleiding langs de kantoren. "Het probleem met die mensen is: ze krijgen een ingeving en reizen meteen naar Brussel." Dan krijgt de Alliantie een telefoontje van het vliegveld: "Hier zijn we." Meestal hebben ze geld nodig, beaamt Donald: "De grootste hulp die de Alliantie biedt is financieel."

Natuurlijk is hij wel een beetje zenuwachtig. "Je moet aan eisen voldoen en ik weet niet of ik dat kan." Verder kan hij er nog niet veel over zeggen. "Ik wil eerst mijn eigen bureau hebben, en me de eerste weken een beetje inwerken. Ik hoop dat er iemand met een peniskoker langskomt."

Agnes Sommer

Medische faculteitsvereniging viert tweede lustrum

Reflex is leuk, maar de studie gaat voor

"Hé, zitten jullie daar onder de stoel handje te vrijen?", klinkt het brutaal vanaf de tafel. "Ooh, daar moet jij iets van zeggen", brijst de beschuldigde quasi verontwaardigd. "Wie zit er hier 's avonds nog vaak in het donker met Borjan?" Een veelbetekenend gegriknik rijst op. Er zijn hier in deze kamer al heel wat stelletjes ontstaan, legt een insider uit. "Ik was het negende stel", vult een ander aan. Met de nadruk op *was*, want de relatie is inmiddels weer gesneuveld.

Dinsdagmorgen 11 maart. De 'eerste kamer' van de medische faculteitsvereniging Reflex (een tweede kamer bestaat ook) die vandaag op de kop af tien jaar bestaat, lijkt af en toe precies op een kippenkooi. Studenten lopen in en uit. Terwijl achter haar iemand druk doende is met de laatste voorbereidingen voor het gala van vrijdag en tegenover haar met een verhuurbedrijf van busjes wordt gebeld, klikt de voorzitter van Reflex Marinka Kraus relaxed haar koffer dicht. Ze is net een uurtje terug uit Londen. Even eruit met wat andere (oud-) bestuursleden.

"Belangenbehartiging van studenten. Ja, daarom zijn we er, daar halen we ons bestaansrecht vandaan", vertelt de vierdejaars dan. Reflex werd opgericht door de laatste studenten van de Nieuwe Studenten Vertegenwoordiging Rijksuniversiteit Limburg (NSVRL); een groep die zich samen met de medisch specialisten sterk maakte voor de oprichting van een academisch ziekenhuis in Maastricht. Toen het Azm een feit was en de NSVRL uiteen begon te vallen, besloot een overgebleven clubje studenten dat een permanente vereniging voor studentenbelangenbehartiging geen overbodige luxe zou zijn.

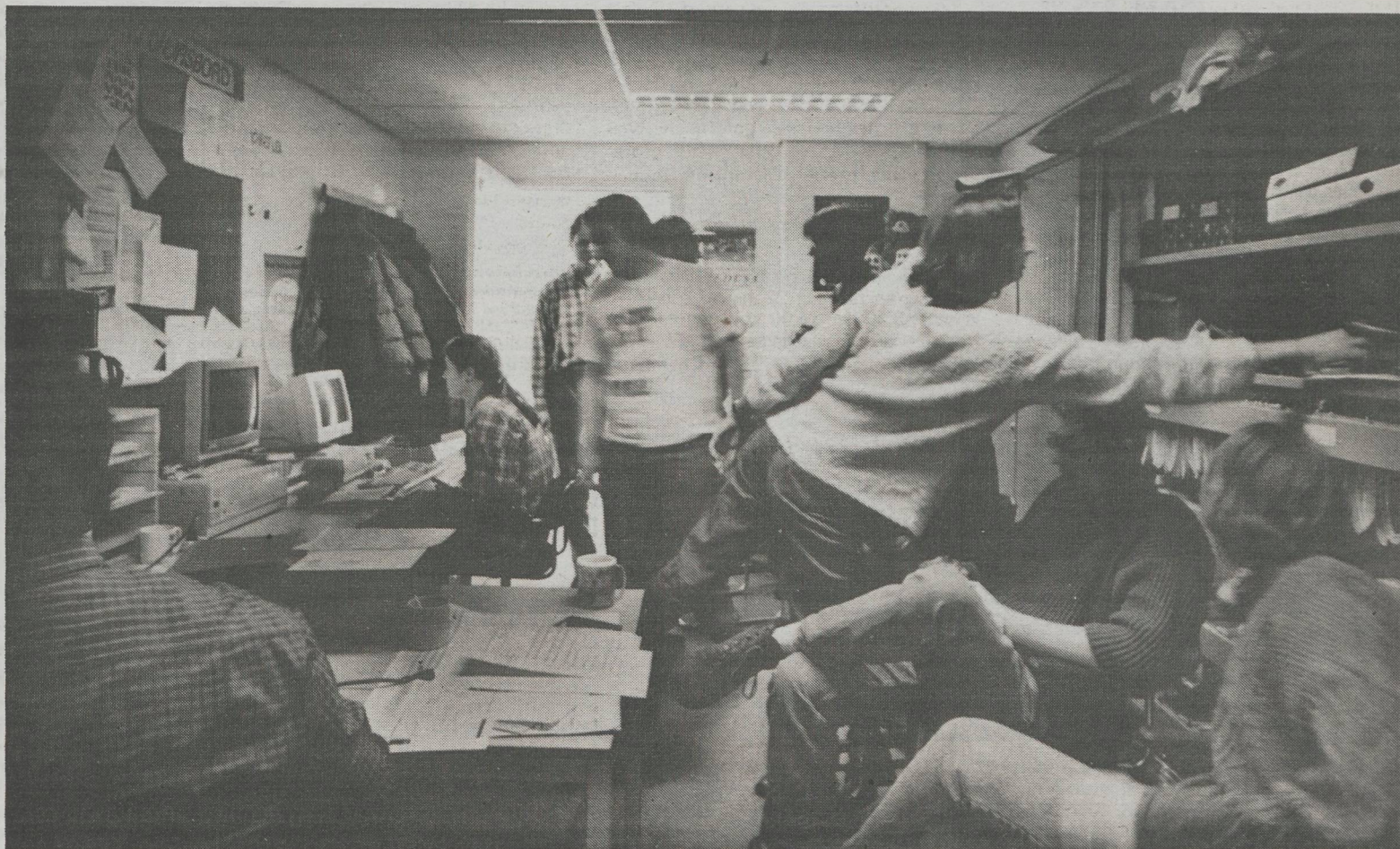
Tien jaar later is zowat de helft (tussen de vijf- en zeshonderd mensen) van de studenten geneeskunde lid. Wie van hen klachten heeft over een blokboek, een toets, een tutor of het bureau onderwijs kan altijd een briefje in de Reflex-briefbus stoppen, of gewoon een van de bestuursleden of de commissie onderwijs aanschieten.

Vorig jaar werd er bijvoorbeeld flink gemopperd over de toets van blok 1.6 'Grenzen van de zorg'. De in dit geval open vragen zouden onduidelijk zijn geweest, waardoor een aantal eerstejaars ten onrechte een onvoldoende haalde. Tenminste, zo luidde het verhaal. Roel Koch, tweedejaars en bestuurslid en hoofd commissie onderwijs ging samen met Jeroen Kijman die namens Reflex in de faculteitsraad zit, op onderzoek uit. Het ging, zo ontdekten zij, om vragen als: 'Noem minstens vier andere factoren die hier een rol spelen', 'geef minstens drie oorzaken'. Studenten die daaraan netjes hadden voldaan, kregen redelijk wat punten voor die vraag, maar mensen die bijvoorbeeld zeven in plaats van de gevraagde vier factoren opsomden, waren goed voor wat bonuspunten. "Als je dat vooraf weet, dan beperk je je natuurlijk niet tot vier factoren", menen Koch en Kijman. Dit legden zij namens Reflex aan de blokcoördinator en de examencommissie van geneeskunde voor. Tevergeefs. De vragen zijn duidelijk genoeg, oordeelde men afgelopen zomer aan de ander kant van de tafel.

Maar omdat zeventien studenten zich gedupeerd voelden, stapte het faculteitsraadslid van Reflex uiteindelijk voor hen naar het College van Beroep voor de Examinatoren. Koch, met een lichte triomf in zijn stem: "Het college stelde ons in het gelijk waardoor een paar mensen alsnog een voldoende kregen."

Bijles

Het komend academisch jaar krijgen de

eerstejaars nog wat meer aandacht van de commissie onderwijs van Reflex. Koch: "Wij willen een advies-boekenlijst voor hen samenstellen. Als je hier net binnenkomt is het vaak moeilijk om te bepalen welke boeken je moet aanschaffen. Op onze korte lijst geven wij aan welke werken je per se nodig hebt. Bovendien kunnen we de eerstejaars wat uitleg geven. Vindt iemand het bijvoorbeeld veel makkelijker om aan de hand van plaatjes te leren, dan weten wij dat hij beter het ene anatomieboek kan kopen en niet dat andere. Zo hopen wij dat de nieuwelingen wat minder op kosten worden gejaagd."

Daarnaast denkt Reflex er ook serieus over om ouderejaars bijlessen te laten geven aan de nieuwe studenten. Een mini-enquête onder de huidige eerstejaars toont aan dat daar wel behoefte aan is, verzekert Roel Koch. "Vakken als anatomie, fysiologie. Eigenlijk zijn er altijd wel plekken in het curriculum waar mensen moeite mee hebben. Met wat bijles kunnen we de studievoortgang bevorderen."

Peewee

"Tussenstand gala. We zijn al 274 kaartjes kwijt", gilt opeens iemand door de kamer. Dat is veel, weten de kenners. Zeker nu er nog drie verkoopdagen te gaan zijn voor de coverband *Peewee, DJ Ivo* en een strijkkwartet hun kunsten in de Bonbonnière mogen vertonen. En weer wordt er een nieuwe pot koffie gezet, vandaag alleen maar van bonen die de houdbaarheidsdatum nog niet hebben overschreden, constateren een aantal aanwezigen opgelucht.

De mokken, met de namen van de eigenaars op de onderkant, zijn allemaal voorzien van het Reflexlogo: rode Maastrichtse ster met een zwarte slang er omheen gekronkeld. Ook op de bestuursblouses van dit jaar - blauw-geelgeblokt, uitgezocht door het nieuwe bestuur - prijkt het ding. Net zoals op de vlaggen. Hoe ze aan het geld komen voor die mokken, het gala, en de twee symposia die nog voor de zomer worden georganiseerd? Dat moet je aan Marco Buisman vragen, de net afgetreden penningmeester, luidt het advies. In de pauze van zijn onderwijsgroep loopt hij 'toevallig' binnen: "Nou ja toevallig, ik ben hier heel

vaak. Gewoon omdat het gezellig is." In rap tempo noemt de derdejaars vervolgens de geldschieters op die samen goed zijn voor zo'n dertigduizend gulden per jaar: de UM, verzekeringsmaatschappij Olma, de KNMG, de C&E bank en de VVAA (beter bekend als arts en auto). Verder vangt Reflex ook nog wat geld van kleinere sponsors en is de contributie (dertig gulden voor vier jaar) ook een bron van inkomsten.

Voor die dertig gulden heeft de aankomend arts dus een vereniging achter zich staan die voor hem opkomt, verder krijgt hij op vertoon van zijn lidmaatschapspas tien procent korting bij het reductiebureau, ontvangt hij het blad Plexus en kan hij bijvoorbeeld naar sportweekenden, lezingen en symposia van Reflex. Op 16 april staat een symposium over de grens tussen psychische en somatische klachten gepland; in juni volgt een minisymposium over de tropen. "Dat soort activiteiten zijn vaak een aanvulling op het curriculum", klinkt het in de Reflexkamer.

Mikado

"Wij hebben meer dan zeventig actieve leden", vertelt Marinka Kraus toch wel een beetje trots. Het is bijna twaalf uur en voor haar staan twee dozen vol kleine pakjes op tafel. "Cadeautjes voor de actieven, omdat we vandaag jarig zijn. Als dank."

Bas Pos, tweedejaars en vice voorzitter van de galacommissie, is een van de eersten die het pakje met een mikado-spelletje open mag maken. "Vorig jaar was ik voorzitter van de galacommissie en zat ik ook nog in het bestuur van Agora, de faculteitsvereniging van gezondheidswetenschappen. Toen is het misgelopen met mijn studie. Ik heb twee blokken gemist die ik in september gelukkig heb ingehaald. Nu mis ik geen enkel blok door het gala." Hoe dat komt? Een kwestie van goed plannen, weet Bas Pos. "Als ik moet studeren ga ik niet in de Reflexkamer zitten en ook niet ergens anders op de universiteit. Dan word je steeds gestoord. Ik ga dan thuis werken." Anderen komen met eenzelfde verhaal. Wie vijf uur over heeft om te studeren, gaat achter zijn eigen bureau zitten, trekt eventueel de stekker uit de muur en studeert. Aan verleidelijke zaken (even de planten water geven, eerste even naar de super-

markt, oh, die vriend moet ik echt nu belen) die hen van het werk afhouden, geven ze niet meer toe.

"Een bestuursfunctie maakt het makkelijker om te studeren", concludeert de oudpenningmeester Marco Buisman. Vorig jaar besteedde hij tien tot twintig uur per week aan Reflex. "Je moet dan wel heel effectief met je tijd omgaan, je gaat steeds beter organiseren. Ik heb geen enkele toets gemist en kan dus ook geen aanspraak doen op een lichte bestuursbeurs."

Komt iemand in de problemen met zijn studie, dan wordt hij daar door een van de andere leden op aangesproken, vertellen Marinka Kraus en Bas Pos. "De studie gaat voor en dat geldt voor iedereen. Laat iemand zijn studie lopen, dan spreken we hem daar op aan. Reflex is wel heel leuk, maar we zitten hier uiteindelijk toch omdat we arts willen worden. Wij hebben liever dat iemand tussendoor even op non-actief staat, dan dat hij doorgaat met zijn werk voor ons en daardoor een jaar mist."

De invloed van een faculteitsvereniging? Marinka Kraus denkt even na terwijl in een andere hoek van de kamer vrolijk wordt gesmiegeld over een mogelijke nieuwe sponsor. "Via een subtiel weg laten wij horen wat wij willen. Via een informeel overleg met het hoofd van het bureau onderwijs, op de wandelgangen, door een handtekeningactie en via ons faculteitsraadslid." Heel groot lijkt die invloed niet, maar hij is altijd groter dan die van een enkel individu.

Die busjes kunnen we ook al zaterdagmorgen om zes uur terugbrengen, roept een lid van de galacommissie. Dat is mooi, zucht Bas Pos. Het gala-ontbijt is om vijf uur 's morgens en daarna, zo stelt hij zich voor, wil iedereen toch graag naar bed. Je moet er toch niet aan denken dat je dan weer om elf uur je bed uit moet om die bussen terug te brengen. Al zou Pos daar geen last van hebben, grinnikt hij. "Ik heb geen rijbewijs."

Riki Janssen

Tweede lustrumgala Reflex: 14 maart in de Bonbonnière. Prijs: 25 gulden voor leden, 32,50 voor niet-leden. Inlichtingen: 3881181.

Eerste kamer van Reflex soms net een kippenkooi (foto Franco Gori)

**Als je studie een beetje tegenzit
of het is toch niet
wat je ervan verwachtte ...**

kies dan voor één jaar Schoevers

Momenteel volg je een studie aan de universiteit of het hoger beroepsonderwijs. Wellicht zijn je verwachtingen tot nu toe (nog) niet uitgekomen of zijn je studieperspectieven op korte termijn niet zo positief als je had gehoopt.

Kies dan komend studiejaar voor een intensieve, eenjarige beroepsopleiding bij Schoevers. Je zorgt er dan in ieder geval voor dat het bedrijfsleven jou ziet staan. Als je één of twee jaar universiteit of hbo achter de rug hebt, kun je kiezen uit verschillende richtingen:

marketing • management • communicatie/PR
toerisme • office management/secretarieel.

Afhankelijk van je eigen voorkeur is het mogelijk om op verschillende studieniveaus in te stromen. Tijdens je opleiding behoud je bij ons het recht op studiefinanciering en je OV-kaart.

Twijfel dus niet langer en vraag vandaag nog de gratis studiegids aan. Of beter: maak een afspraak voor een persoonlijk studieadvies: (040) 2 44 28 32.

Persoonlijk kennismaken kan ook tijdens de open dag op zaterdag 22 maart. Je bent tussen 10.00 en 14.00 uur van harte welkom aan de Stationsstraat 17 in Maastricht.

Ik ben geïnteresseerd in een opleiding bij Schoevers. Neem contact met mij op voor het maken van een afspraak voor een persoonlijk studieadvies.

Ik ontvang graag informatie over:

marketing
 management
 communicatie/PR
 toerisme
 office management/secretarieel

Naam: _____
Voorletters: _____
Roepnaam: _____
Adres: _____
Postcode: _____
Woonplaats: _____
Huidige studie: _____
Telefoon: _____

Deze bon kun je in een ongefrankeerde envelop sturen naar:
Schoevers Opleidingen, Antwoordnummer 10574, 5611 EB Eindhoven.

Schoevers om een lang verhaal kort te maken

Het International Institute for Asian Studies is een Nederlands postdoctoraatsinstituut dat Azië-studies op het gebied van de Humanities en Social Sciences stimuleert. Het speelt een faciliterende rol voor Azië-studies in Europa en is een draaischijf in het internationale Azië research. De IIAS fellows bestuderen Azië vanuit zowel historisch als contemporair perspectief en hun onderzoeksterrein strekt zich uit van de Indus tot de Pacific. De fellows verzorgen desgewenst onderwijs en seminars aan instellingen van hoger onderwijs in Nederland. Meer informatie over de activiteiten van het IIAS en zijn onderzoekers op het onderstaande adres.

IIAS Agenda tot 27 maart 1997: Nieuwe Fellows: Dr. C. Watson (Verenigd Koninkrijk) tot 17 mei '97, *Indonesian-Malay Literature*; Prof. M. Siddiqi (India) tot 20 mei '97, *The Structure of Interrogation in Colonial India. A History of Conscience*; Dr. G. Acciaoli (Australië) tot 8 juni '97, antropologisch onderzoek in Indonesië. **Conferenties:** 14-16 mrt in Chicago. **Verenigde Staten:** het IIAS presenteert Nederlandse uitgeverij op het gebied van Azië op de 49ste jaarlijkse bijeenkomst van de Amerikaanse Association of Asian Studies. 24-27 mrt in Singapore: *Tribal Communities in the Malay world: Historical, Cultural and Social Perspectives*, georganiseerd door het IIAS, ISEAS (Singapore), Institut für Ethnologie (Westfälische Universität Münster, Duitsland) en ENGENDER (Singapore). IIAS, Nonnensteeg 1-3, Postbus 9515, 2300 RA Leiden, Tel. (071) 5272227, Fax. (071) 5274162, Email: iias@rullet.leidenuniv.nl, WWW: http://iias.leidenuniv.nl

Groen Links

De pest in?
Doe er wat aan!

Word actief in de
GroenLinks afdeling
Voor mens- en
diervriendelijk
samenleven

Meer informatie:
Postbus 737 6200 AS
tel. 3261749

GRAND CAFE

**Steak Brazil
Steak met
Stroganoffsaus
Frietjes en Salade
voor f 12,50**

**Zaterdag 15 maart
Live Music in Grand
Café De Momus
met de bands:
- Underdo
- Kumulus
Houseband**

**Aanvang 22.00 uur
Entree Gratis**

GRAND CAFE MOMUS
VRIJTHOF 8 MAASTRICHT
KORR. ADRES: POSTBUS 130
6200 AC MAASTRICHT
TELEFOON (043) 321 19 37
TELEFAX (043) 325 98 41

Rijschool Wellmann

**Altijd dezelfde instructeur
Lessen in VW Golf
Proefexamen
Spoedcursussen
Volgens fasnleerplan**

De beste garantie voor je rijbewijs

Breemakergaard 73 Tel.: 043-3613798
6227 HR MAASTRICHT Autotel.: 06-52936738

**[LAATSTE JAARS
OPGELET!!!]**

**Van 5 mei t/m 13 juni organiseert STEP weer de STEP In-house dagen.
De volgende topbedrijven nemen deel:**

ACCOUNTANCY

Arthur Andersen
Coopers & Lybrand
KPMG
Moret Ernst & Young
Price Waterhouse
VB Groep

MARKETING & SALES

DSM
Heineken
KPN
Philips
Randstad

CONSULTANCY

Andersen Consultancy
Exact Software
OC & C

**FINANCIËLE
DIENSTVERLENING**

ABN AMRO
Fortis Nederland
ING Groep
Generale Bank
Kempen & Co
MeesPierson
NCM
Robeco Groep

FINANCE

Akzo Nobel

Meer informatie over data en inhoud van de dagen staat in de brochure. Deelname aan de cyclus is geheel kosteloos. De inschrijving sluit 2 april. Haal de informatiebrochure bij diverse faculteitsverenigingen, Integrand vestigingen, loopbaanadviescentra of bel STEP: (020) 444 94 64.

Schrijf je dus in want...
STEP zet je carrière in beweging!

In het najaar is STEP er ook weer met de STEP In-house dagen IT en Rechten.

Friandises

Chocolatier

**De vermaarde pralines
van Maastricht**

**Wycker Brugstraat 55,
Maastricht**

Ieder z'n vak...

en bij Datawyse is dat het grafische vak
Wij verzorgen de totale produktie van
alle soorten drukwerk.
Van idee naar eindprodukt!

datawyse
grafische produkties

becanusstraat 13 b7 • 6216 bx maastricht
telefoon 043-3473460 • telefax 043-3472274 • e-mail datawyse@pi.net

Gezondheidswetenschappen neemt het voortouw

Universitair 'topkader' moet mediatraining volgen

De faculteit der gezondheidswetenschappen wil haar topkader, en daarmee worden vooral de hoogleraren plus de hoofddocenten bedoeld, een mediatraining gaan aanbieden. Voorlopig kiest men voor Han van der Meer Producties uit Rijckholt. Mediatraining: wat is het, waarom moet het, wat vindt men ervan?

Jeff Wintgens, adjunct-directeur van de faculteit GW: "Men heeft hier nog te weinig gevoel voor datgene wat nieuws-waarde kan hebben. Vooral met onderzoek moeten we vaker de pers kunnen halen, denken we. Het gaat om de positieve beeldvorming naar buiten. Een enkeling is gepokt en gemazeld in media-contacten, Harm Kuipers bijvoorbeeld, en Jos Kleinjans, die belt onmiddellijk een journalist, maar de meeste anderen hebben die feeling niet. De mensen moeten er meer op getriggerd worden."

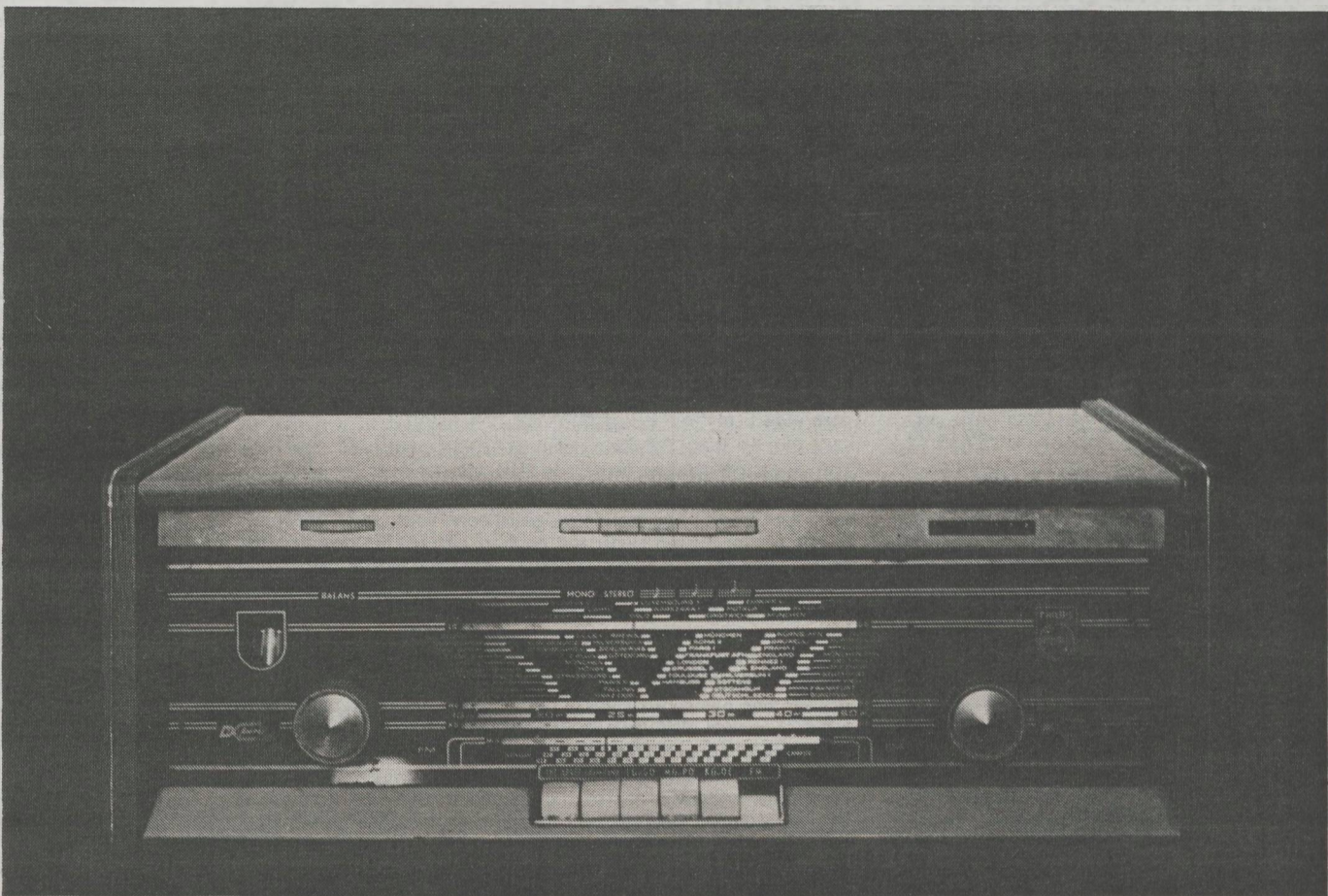
"Voorlopig gaat de voorkeur uit naar Han van der Meer Producties als leverancier van de trainingen. Dat gaat ons ongeveer vijftienduizend gulden kosten, voor twintig mensen. Per dag vier mensen, vijf dagen lang, dat is de bedoeling. Maar de zaak is tijdelijk in de ijskast gezet omdat het college van bestuur UM-breed mediatraining wil gaan aanbieden en aan de faculteit heeft gevraagd even te wachten."

Karl Dittrich, college van bestuur: "We laten het afhangen van het nieuwe hoofd voorlichting. Als er meer vraag is, kan het misschien goedkoper als je het centraal organiseert. Maar als hij het niet wil, gebeurt het niet, dan moeten de faculteiten zelf hun gang maar gaan."

Han van der Meer: "Ik ga een algemene introductie op de media geven, wat er is, wat het is. Veel wetenschappers weten niet wie Catherine Keijl is; jawel, dat is wel erg, want daar kun je best gaan zitten. Ze zeggen vaak: als ik dan voor tv moet, dan maar bij Nova, en bij voorkeur bij Paul Witteman. Alsof ze het voor het zeggen hebben. Maar de impact van Zvandaag kan veel groter zijn. En er zijn nieuwe ontwikkelingen, je kan elk moment een ploeg van TV8 op de stoep krijgen. Veel mensen worden zenuwachtig van een camera."

"De faculteit heeft wel een paar onderzoekers die het goed doen, mensen die zonder bijzinnen kunnen praten. Verder gaat het over: hoe maak ik een fatsoenlijk bericht, is er behoefte aan training voor radio-interviews; doe ik het goed of slecht op televisie, of kan ik er beter van af blijven? Iedereen krijgt een videoband mee naar huis, daar kun je veel van leren."

Prof. Marcel van den Hout, differentieel en experimentele psychologie: "Ach, zolang het facultatief is kan zo'n cursus geen kwaad. Misschien is het toch wel handig, want het is een apart slag volk, journalisten. Jullie vallen wel mee, maar vooral bij de televisie is het erg, daar zijn ze altijd op zoek naar one-liners, naar snelle quotes. Of ze willen rare dingen. Daar ben ik ook wel eens bijna ingeluisd."

"Ik ben bang dat we straks allemaal gemediatrainde hoogleraren krijgen, die door Han van der Meer Producties helemaal zijn opgegeild om op tēvie en de radio te komen" (foto Nelis Tutkey)

Ik was gevraagd voor een serieus interview van een half uur, over angst voor spinnen. De bedoeling was dat het in het park werd opgenomen; ik moest op een bankje zitten en dan zou er halverwege iemand als spin verkleed uit de bosjes stormen. Daar moest ik dan van schrikken. Dat heb ik geweigerd, die flauwekul. En Veronica vroeg ons eens voor een panel over angststoornissen. In de studio bleek dat ze vooraf een afschuwelijk enge film wilden laten zien, iets als Faces of Death, met veel bloed en lijken. Daarna zouden we dan met patiënten gaan praten. We hebben gezegd, 'als dit de bedoeling is, verlaten we nu de studio'. We hebben ze zelfs ter plekke een contractje laten opstellen dat ze die film niet in dit programma zouden uitzenden."

"Nee, ik ga niet meedoen met die cursus. Dat kost me teveel tijd. Ik vind overigens wel dat we een zekere verantwoordelijkheid hebben jegens de maatschappij. Daarom schrijven we in die populaire krantjes, Psychologie, Intermediair. De psychologie voor de arbeider verklaard, zo iets. Maar je moet het niet teveel doen, dan worden we allemaal van die kleine Diekstraatjes. Dat lijkt me niet echt goed."

Prof. Wim Saris, humane biologie: "Het is goed om te weten wat een journalist wil. Vaak is dat heel wat anders dan wat jij als onderzoeker wilt. Op zichzelf is zo'n cursus wel nuttig. Niet dat iedereen het nog nodig heeft. Kijk, mensen als Harm Kuipers en ikzelf hebben al zo vaak contact met de pers gehad dat we door de wol geverfd zijn, maar anderen hebben dat niet. Onze groep is ook wel eens slecht in de pers gekomen. Op het journaal zelfs. Dat was toen met die kinderen in die respiratiekamers. Een onderzoek samen met het Franciscusoord. Via hun is dat bekend geraakt; het jeugdjournaal zou er toen aandacht aan besteden. Even later kwam het niet in het jeugdjournaal maar in het echte journaal. We zouden kinderen als proefkonijnen gebruiken, ze in kamertjes opsluiten, dat soort dingen. We zaten nog vóór Reagan in het nieuws, moet je nagaan."

Naderhand heb ik gedacht: we zijn niet kien genoeg geweest om uit te vinden wat die lui van de tv-ploeg er van vonden. Misschien was het ons na zo'n mediatraining eerder opgevallen dat ze er zo negatief over waren."

Maar ik wil eerst wel even weten wat het kost. Want indirect betalen we er toch aan mee. Vijftienduizend gulden? Dat is te doen. Ja, ik ga zelf ook wel een dagje meedraaien."

Prof. Harm Kuipers, bewegingswetenschappen: "Als schaatser had ik geen mediatraining gehad, en dan overkomt het je dat een journalist iets wat je gezegd hebt, in een verkeerde context plaatst, of dat je iets hebt gezegd waarvan je later denkt, oei, dat was niet zo gelukkig. Ik vind zo'n training dus wel nuttig, media hebben veel macht, veel invloed op de meningsvorming. De vraag is wel: voor wie is het zinvol? Meestal is het toevallig dat je in de pers komt, als je net iets hebt ontdekt wat voor de buitenwereld interessant is. Dat valt dus moeilijk te voorspellen, dus eigenlijk zou een basistraining voor iedereen wel nuttig zijn."

"Echt vervelende ervaringen heb ik de laatste tien jaar niet meer gehad. Met schrijvende journalisten eis ik altijd dat ik van te voren de tekst kan inzien om de onjuistheden eruit te kunnen halen. Meestal gaat het dan om punten en komma's, dat ze mijn naam verkeerd spellen of dat ze het verschil tussen een vakgroep en een faculteit niet kennen. Bij de sprekende media, radio en tv, heb je het zelf in de hand. Monteren? Nou, ik heb veel in Hilversum rondgelopen en in de keuken gekeken: je leert hoe ze knippen. Dat is altijd aan het einde van een zin, of als je er een pauze in laat vallen. Als je dat niet wilt moet je zorgen dat je geen pauzes in je zin inlast, dan kunnen ze niet knippen. Verder moet je gewoon goed opletten wat je zegt. Datgene wat een journalist graag wil horen, hoef jij niet altijd te zeggen."

Prof. Gerard Hornstra, humane biologie: "Je moet zorgen dat je goed toegevoerd bent. Voor een ondernemende faculteit is dat belangrijk. Ik ben wel eens met de minister van handel en ontwikkeling van Maleisië op pad geweest, dan word je voor de tv gesleept, en bij de tweede keer voel je je dan al een stuk rustiger. Vervelende ervaringen met de pers? Ja, met jullie, twee keer, ik vind dat mensen hun afspraken moeten nakomen, maar dat is een gesloten boek nu. Het is kennelijk heel moeilijk om dat wat je vindt en denkt door een ander te laten opschrijven op zo'n manier dat het naar je zin is."

Of ik mee zou doen aan die training weet ik niet, ik zou het overwegen. Het hangt af van het programma en mijn eigen agenda."

Prof. Jos Kleinjans, gezondheidsrisico, -analyse en toxicologie: "Ik hoop dat ze het verplicht stellen, en dan doe ik mooi niet mee. Wat is dat toch steeds met die Han van der Meer? Houden we van die

man of zo? Kijk, als er mediatraining gegeven moet worden, is er kennelijk een probleem. Maar wat is dat dan? Zijn er voortdurend hoogleraren in de media die het verkeerd doen? Willen ze straks hoogleraren die in gelikte bewoordingen, in een driedelig Italiaans pak, een mooi verhaal afsteken, of kun je beter een verward, beetje morsig type hebben, iemand die een beetje stamelt en dus op een hoogleraar lijkt? Dat laatste lijkt me. Als je haar in alle richtingen zit en je bril staat scheef, dan lijkt je toch als twee druppels water op Einstein junior? Daar gaat het om. Zelf kom ik weleens in de media, en de enige kritiek die ik ooit daarop hoorde was: 'Had je niet kunnen zeggen dat je van de faculteit gezondheidswetenschappen bent?'

Wat? Jij hebt me weleens op TV gezien, bij de Maas met die overstromingen toen, en had ik toen een te ingewikkeld verhaal? Nee, dat heeft nog nooit iemand tegen me gezegd. Tuurlijk moet het ingewikkeld zijn. De modale medemens wil vooral zien dat het allemaal heel complex is. Wetenschap moet exclusief zijn. Anders gaat het net als met moderne kunst. Dan zeggen de mensen: dat kan ik ook."

Maar er is nog iets belangrijkers. Ik schrijf wel eens wat in wetenschappelijke tijdschriften. Als het voldoende kwaliteit heeft wordt het wel opgepikt, wereldwijd. Toen ik in december in de Lancet iets schreef over kankerverwekkende stoffen (PAKs) in whisky, kreeg ik journalisten van Brazilië tot Zuidkorea aan de deur. Van die laatste heb ik nog vier sleutelhangars, die brengen tenminste cadeautjes mee, daar kunnen jullie nog wat van leren. Wat ik bedoel is dat je eerst de wetenschappelijke communicatiekanalen moet benutten, en dan pas de gewone media. Dat moet je dan wel doen ja, het is van een onacceptabele arrogantie als je dat weigert. Maar je werk moet wel eerst wetenschappelijk geëvalueerd zijn, je moet niet vooraf al PR gaan zitten bedrijven met je onderzoeksresultaten. Dan neem je het wetenschappelijk bedrijf niet serieus. Ik ben bang dat we straks allemaal gemediatrainde hoogleraren krijgen, die door Han van der Meer Producties helemaal zijn opgegeild om op tēvie te komen. Nou, geef mij dat geld maar, daar kan ik twee jaar de laboratoriumkosten van een aio mee betalen. Daar doen we wel onderzoek mee en dan komt dat mooi in de media. Dat lijkt me beter."

Wammes Bos

Rechtsgeleerdheid

Voor kopij: A. Kessen,
Bur.Onderwijs, Zwingelput 4, tel.
3883003, voor vrijdag 13.30 uur.

Openingstijden onderwijsbalie BO

Maandag t/m vrijdag van 10.15-11.15 uur en van 14.15-15.15 uur.
Op maandagavond is de balie ook geopend van 20.00-21.00 uur.

Verkrijgbaar aan de balie

Opsteltitels AVONDOPLEIDING zijn verkrijgbaar vanaf 3 maart. Uiterste inleverdatum 12 mei 1997.

Afstudeerscripties in bibliotheek

In de Faculteitsraad en het Faculteitsbestuur is op aandringen van de studentgeledingen het volgende besloten: vanaf nu kunnen de afstudeerscripties van onze faculteit ter inzage worden gelegd bij de bibliotheek. Voor meer informatie raadpleeg de informatieborden bij Bureau Onderwijs.

BUREAU INTERNATIONALISERING

Openingstijden Bureau Internationalisering
Voor Nederlandse studenten, Erasmus-, Tempus- en Magister Iuris
Communis studenten, spreekuur op maandag- dinsdag- donderdag-
en vrijdagochtend van 10.15 - 11.15 uur, kamer 0041, Nieuwenhof.

Bureau stages

Groot advocatenkantoor te Amsterdam zoekt student-stagiaires met
belangstelling voor bestuursrecht, milieurecht en ruimtelijk ordening,
goede studieresultaten.
Studenten die hiervoor in aanmerking willen komen kunnen contact
opnemen met bureau stages nederlands recht (Ellen de Krom, tel.
3274) Graag spoedig reageren.

"Een boekwerk, zo fraai uitgegeven dat je de neiging krijgt eerst je handen
te wassen, alvorens het open te slaan." (Observant nr. 21, 1997)

Boekverzorging en druk:

datawyse

boekproducties

boek- en grafische producties
uitgeverij Universitaire Pers Maastricht

becanusstraat 13 b7 • 6216 bx maastricht
telefoon 043-3473460 • telefax 043-3472274 • e-mail: datawyse@pi.net

VACATURES

Schriftelijke sollicitaties onder vermelding van vacaturnummer op brief en envelop binnen 10 dagen richten aan de dienst PZ (Bouillonstraat 3, Postbus 616, 6200 MD Maastricht). Interne vacatures gelden uitsluitend voor interne kandidaten (= medewerkers UM en wachtgelders).

FdG, Instrumentele Dienst

Fijnmechanisch medewerker, 1.0 fte

tijdelijk voor de duur van 2 jaar
De Instrumentele Dienst (ID) werkt ondersteunend aan het interfacultaire onderzoekprogramma van de faculteiten Geneeskunde, Gezondheidswetenschappen en Psychologie (i.o.). Het is de taak van de ID om innovatieve ideeën van wetenschappers in technische zin (mechanisch, elektronisch of computertechnologisch) en in goede samenspraak met wetenschappers te ontwikkelen en te realiseren. Bij de ID bestaat momenteel een tijdelijke vacature voor een fijnmechanisch medewerker, die in het gehele ontwikkelingstraject ' - idee wetenschapper - ontwerp - prototype - product -' een bijdrage levert.
Taken: Het op basis van een (CAD) ontwerp realiseren van complexe mechanische opstellingen, apparaten of instrumenten, daarbij gebruik makend van fijnmechanische technieken, zowel m.b.v. CNC-gestuurde verspaningsmachines als conventionele machines. Zelfstandigheid, teamwork en het afronden van werkzaamheden binnen de afgesproken termijnen zijn belangrijke persoonskenmerken.
Functie-eisen: Opleiding op MTS-niveau (fijnmechanica of mechatronica), eventueel aangevuld met een constructeursopleiding. Kennis van en ervaring met CNC- en CAD-CAM-technieken. Goede communicatieve vaardigheden.
Salaris: afhankelijk van opleiding en ervaring, minimaal fl. 3198,- en maximaal fl. 4336,- per maand (schaal 7).
Inlichtingen: Dhr. F. Smeets, hoofd ID, tel. 3881297
Vacatuurnummer: 026

FGW, vakgroep Gezondheidsrecht

Studentassistent (m/v) 0.2 fte tot 1-9-1997

Taken: Ondersteuning onderzoek binnen de vakgroep Gezondheidsrecht (literatuur- en jurisprudentieonderzoek); documentatiewerkzaamheden.
Vereisten: Student rechtsgeleerdheid of gezondheidswetenschappen; aantoonbare belangstelling voor gezondheidsrecht; belangstelling voor wetenschappelijk onderzoek; zelfstandigheid; goede uitdrukkingsvaardigheid; kunnen omgaan met geautomatiseerde literatuurbestanden.
Inlichtingen: mr. J.C.J. Dute, tel 3881718 (niet op vrijdag)
Vacatuurnummer: 027

FdG, vakgroep Medische Informatica

Informaticus (m/v) 1.0 fte,

(tijdelijk voor de duur van 1 jaar, verlenging met 1 jaar is niet uitgesloten).
T.b.v. een project van de Europese Commissie (project Electra) in samenwerking met de vakgroep O&O met als doel de realisering van computergestuurde toetsing op afstand (telematica).
Taken: het inventariseren van telematische c.q. datatransmissie mogelijkheden om vanuit een centrale toetsserver op verschillende locaties een toets af te nemen; het opzetten en onderhouden van de hardware en datatransmissie mogelijkheden; het opzetten van een data encryptiesysteem; het assisteren bij de verdere ontwikkeling en onderhoud van een database systeem voor toetsitems.
Vereisten: HBO-informatica, met een voorkeur voor telematica; goede kennis van Windows 3.x en Windows 95 architectuur; ervaring met relationele databases (bijv. Sybase SQL Server); goede contactuele eigenschappen; goed vermogen samen te werken met projectleden uit andere disciplines.
Ervaring met: software ontwikkeling onder Windows 3.x en/of Windows 95; client/server architectuur; netwerken/netwerkprotocollen (m.n. Novell Netware en TCP/IP).
Salaris: afhankelijk van leeftijd en ervaring max. fl. 4905,- (schaal 8).
Inlichtingen: Prof.dr.ir. A. Hasman, vakgroep Medische Informatica (3882240) of drs. L. Schuurth, vakgroep O&O (3881129).
Vacatuurnummer: 028

FdR, vakgroep Internationaal en Europees recht

Twee student-assistenten m/v per 1 april 1997.

Voor beide vacatures geldt dat van kandidaten wordt verwacht dat zij belangstelling hebben voor internationaal en Europees recht/rechten van de mens en hierin ook al onderwijs hebben gevolgd. Verder dienen kandidaten de Engelse taal zowel actief als passief te beheersen, teksten op de PC (WP51) te kunnen verwerken en accuraat te zijn.
1) 0,3 fte ten behoeve van het Centrum voor de Rechten van de Mens. De student-assistent zal worden ingezet bij de wetenschappelijke onderzoeksactiviteiten van de leden van het Centrum, in het bijzonder voor C. Flinterman. Aanstelling zal in principe voor 1 jaar geschieden.
2) 0,2 fte ten behoeve van de vakgroep Internationaal en Europees recht. De student-assistent zal onderzoeksondersteunende taken verrichten voor vakgroepmedewerkers. Aanstelling geschiedt tot 1 januari 1998.
Inlichtingen: C. Flinterman, tel. 3883124, B. de Witte, tel. 3883514 en I. Westendorp, tel. 3883233.
Sollicitaties inclusief cijferlijst zenden aan de dienst PZ.
Vacatuurnummer: 029 (t.b.v. Centrum voor de Rechten van de Mens).
Vacatuurnummer: 030 (t.b.v. vakgroep).

Financieel Economische Dienst

medewerker afdeling Inkoop 1.0 fte m/v

wegens het vertrek van een van de medewerkers binnen onze afdeling Inkoop Randwijk.
De afdeling Inkoop richt zich op het informeren, administratief en inkoop-technisch uitvoeren van aanvragen t.b.v. medewerkers van de UM bij aanschaf, huur, lease of bruikleen van diverse roerende goederen of van diensten.
Functie-inhoud: het registreren, het volgens patroon controleren en completeren van aanvragen tot bestellingen; het met gebruikmaking van de daarvoor voorgeschreven formulieren of bonnen plaatsen van de bestelling; het informeren van de gebruikers m.b.t. vermoedelijke afleverdata en het bewaken daarvan; het registreren, archiveren van offerte-aanvragen, uitgebrachte offertes, van geplaatste en geleverde orders; het verschaffen van inlichtingen over de voortgang van lopende bestellingen.
Functie-eisen: MEAO-Administratief of Praktijkdiploma Boekhouden, bereidheid tot het volgen van de NEVE-cursussen, stressbestendigheid, klantvriendelijkheid, kennis van het gebruik van automatiseringssystemen (FIS/POP), goede contactuele eigenschappen, flexibiliteit/accuratesse
Salaris: minimaal fl 2.625,- en maximaal fl 3.568,- bruto per maand (schaal 5 RWO).
Inlichtingen: mw. R. v.d. Geeren, tel. 3881275.
Vacatuurnummer: 031

FdEWB, onderzoeksinstituut MERIT

(junior) onderzoeker innovatiemanagement M/V

1,0 fte voor een periode van 1 jaar, verlenging behoort tot de mogelijkheden
Vereist: bedrijfseconomische of bedrijfskundige achtergrond; aantoonbare affiniteit met onderwerp; goede schrijfvaardigheid.
Taken: doen van onderzoek op het gebied van innovatiemanagement; meeschrijven aan een handboek innovatiemanagement voor het Midden- en Kleinbedrijf; assisteren bij onderwijstaken op het vlak van innovatie.
Salaris: afhankelijk van opleiding en ervaring f 6.094,- max. (schaal 10)
Informatie: Jan Cobbenhagen, tst. 3889; email: jan.cobbenhagen@merit.unimaas.nl
Vacatuurnummer: 032

FdG, vakgroep Farmacologie

Onderzoeksassistent m/v 1.0 fte

Taken: Ondersteuning van gestandaardiseerd geneesmiddelen onderzoek bij gezonde proefpersonen; voorbereiding en uitvoering; verzame-

len en verwerken van gegevens.
Bloed afnemen; klaar maken buisjes; ECG maken; bloeddruk meten; standaarddiëet geven; urine afnemen; onderzoek uitleggen aan personen; administratieve verwerking
Vereisten: opleiding die affiniteit heeft met de gezondheidszorg zoals: verpleegkundige, analist, dokters-assistente, biologisch gezondheidswetenschapper, e.d.; gedisciplineerd kunnen werken; zelfstandigheid en creativiteit; bereidheid om op wisselende tijden te werken; kennis van de engelse taal; gebruik van computer en medische apparatuur heeft de voorkeur; ervaring met klinisch onderzoek is een pre
Salaris: afhankelijk van ervaring en leeftijd max. schaal 6 fl. 3.931,-
Inlichtingen: M. Jeeninga, tel.nr. 043-3881340.
Vacatuurnummer: 033

FdG, Vakgroep Biochemie

AIO m/v (1.0 fte)

voor het uitvoeren van een trial onder gezonde proefpersonen naar de effecten van een verhoogde vitamine K-inname op botmetabolisme en vaatwandkarakteristieken
Taken: recruter van proefpersonen; organisatie van de trial en correcte timing van de diverse onderzoeker; voorlichting en contact met proefpersonen en artsen; praktische bijdrage aan sample collection en laboratorium-onderzoek; gegevens verwerking en presentatie.
Vereisten: Een afgeronde studie geneeskunde, humane biologie en biologische gezondheidkunde, goede contactuele en organisatorische vaardigheden; gedegen kennis van statistiek en epidemiologische technieken strekt tot aanbeveling.
Salaris: Aanstelling geschiedt voor de duur van 4 jaar, waarbij na 1 jaar een evaluatie plaats vindt. Als AIO ontvangt u een onderzoeksopleiding binnen de onderzoeksschool CARIM. Salaris in het 1e jaar fl. 2.114,- bruto per maand
Inlichtingen: dr. C. Vermeer, tel 3881682
Vacatuurnummer: 034

FdG, Vakgroep Epidemiologie

AIO (m/v) 1.0 fte

Bij de vakgroep Epidemiologie start een onderzoek waarin twee fysiotherapeutische behandelvormen van post-operatieve lumbale discus hernia-patienten met elkaar worden vergeleken. Dit onderzoek wordt gesubsidieerd door het Profileringsfonds van het Academisch Ziekenhuis Maastricht (azM). Het onderzoek wordt uitgevoerd binnen het onderzoeksinstituut ExTra in samenwerking met het azM.
Taken: verder uitwerken van het onderzoeksvoorstel tot een werkbaar protocol; contacten leggen en onderhouden met fysiotherapeuten, neurochirurgen en andere betrokkene bij dit project; co-ordinatie van de uitvoering van het project; het bewaken van de opbouw van het databestand; de statistische analyse; het bewerken van de resultaten tot publikaties
Vereisten: gezondheidswetenschapper of arts met een opleiding in de fysiotherapie; aantoonbare affiniteit met epidemiologisch onderzoek; gebleken schrijfvaardigheid (bij voorkeur ook in het engels); goede contactuele eigenschappen.
Salaris: de aanstelling is voor een periode van 4 jaar, beginsalaris is fl. 2.114,- bruto per maand.
Inlichtingen: mw. H.C.W. de Vet tel. 043-3882388. Belangstellende kunnen een voorlopig onderzoeksprotocol aanvragen bij het secretariaat van de vakgroep (043-3882374).
Vacatuurnummer: 035

AANGEBODEN LIFT VACATURES

100190 data warehouse engineer, Adviesdienst Verkeer en Vervoer
100191 productmanager Verkeers- en Vervoersinformatie, Adviesdienst Verkeer en Vervoer
100192 senior IT-specialist, Adviesdienst Verkeer en Vervoer
100193 administratief juridisch ondersteuner, Gemeente Heerlen
100194 beleidsmedewerker juridische zaken, Gemeente Heerlen

Indien u belangstelling heeft voor een LIFT-vacature, kunt u meer informatie krijgen via MUIS of bij het Bureau Mobiliteit, Bou.3 (tst. 3179) of P.Deb. (tst. 2207).

“Een meisje in een trainingspak, dan houdt toch alles op?”

Moussakamoes

Steil omhoog in de semi-duisternis, een eindeloze reeks trappen waar je gemakkelijk je nek op kunt breken. Je moet soms wel wat doen voor de kost.

In de zolderkamer van Jeroen staat een grote tafel gedekt, of eigenlijk zijn het twee aaneengeschoven kleine tafels, met een Griekse vlag erover bij wijze van tafelkleed. Vrolijke gele servetten, bierglazen, literflessen wijn, Jan, Martijn, Marianne, Roland. Ik versta hen amper want de Griekse muziek met Hongaarse en Turkse elementen onderstreept nog eens keihard het thema van de avond. Jeroen staat in de keuken, Marianne is zijn zus. Martijn is het neefje. Niet van Jeroen en Marianne, maar van minister Ritzen. Beveert Roland. “Kunt u zeggen: ik heb nog met het neefje van aan tafel gezeten.” Hij is met Jeroen tot half twee 's nachts aan het koken geweest. “Alles

Griekenland aan de Maas, Achter de Molens 15 (foto Franco Gori)

moest apart gebakken worden. Als ik het tevoren had geweten was ik niet aan zo'n moeilijk recept begonnen.” Ze begonnen om twaalf uur, dus eigenlijk viel het nog mee.

Sigrid is het huis uitgevlucht. Ze had geen zin in een meeëter. Er staat nog een bordje, voor twee meisjes die mogelijk liever aerobikken dan eten. Jeroen zet een bord dolma's neer, die volgens hem dolmada's heten. Dat zijn met rijst gevulde bladeren, die glimmen van het vet. Ze zien eruit als drollen. Deze komen uit een blikje en bovendien nog uit de koelkast, dus er kan weinig mis mee zijn. Desondanks weigert Roland er een bek aan te zetten. “Ik heb eens een science fiction film gezien waar die dingen ook in zaten, en ze waren niet goed-aardig.” Meestal eten ze hier Italiaans. Lasagna, maken ze voor de hele week. Behalve als Jan op visite komt, dan is het meteen op. Jan heeft namelijk een goede eetlust.

“Als je iets voor Jan z'n voeten gooit, is het weg.”

Jan grijnst ongemakkelijk. “Ik eet normaal.”

“Ja, hier een keer normaal en thuis een keer normaal er achteraan.”

Jeroen begint vast aan het tweede voorgerecht: pastasalade, bestaande uit kaas, salami en gele en groene sliertjes pasta. Roland weigert ook deze gang. Hij lust geen kaas.

Jeroen ging voorheen ieder jaar naar Griekenland op vakantie. Maar nu is het uit. Jammer, maar het is nog steeds een mooi land, vindt hij. Hij scheidt op uit een diepe ovenschaal. Een berg groenbruine schijven valt uiteen op mijn bord. Het is in ieder geval gaar, dat zie je zo. Dat het er wat rommelig uitziet, kan Jeroen wel verklaren: “Als je een ondiepe schaal hebt, verdampt het vocht beter en dan kun je er vierkantjes van snijden. In een diepe schaal wordt het zo.” Klinkt overtuigend; die jongen heeft het vaker gedaan. “Ik hoop dat je een beetje ruimdenkend bent op het gebied van knoflook. Er gingen hele bossen in. Ik moest hem afremmen”, merkt Roland zorgelijk op.

Aan de smaak mankeert niets. Ik ontdek onderweg ook nog aardappels. Echte moussaka dus. Die aardappels zijn de trots van Roland, die pas drie maanden op kamers woont en dus nog niet zo goed kan schillen. Gelukkig heeft hij een vana, die wel eens voor hem kookt. Een zorgzaam mens, oma. Ze belt soms om

half negen 's ochtends op om te informeren of Roland nog een stukje bloemkool wil. De hele bak moussakamoes is inmiddels leeg. De tweede schaal is klein en vegetarisch. Hij was eigenlijk voor de aerobikkende dame. Jan eet de ene, Jeroen en Roland de andere helft. De derde schaal is weer groot en vleeshoudend.

“Hee jongen, dat is een hele knoflook. Zo groot heb ik hem nog nooit gezien,” Jan kijkt verbaasd naar zijn vork, waar een duimgrote teen op prijkt. Tijd voor de volgende ronde, de vijfde voor Roland. Maar die heeft dan ook geen voorrechten gehad. De wijn is Spaans: Valdepeñas. De vierde fles gaat open. Marianne drinkt steeds halve glaasje, maar twee keer zo snel als de anderen. Tijd om het licht te dimmen, vindt ze. Tijd voor een principiële discussie, vinden de mannen, die alvast begonnen zijn. De stelling, door Roland voorgelegd, luidt: “Meisjes in trainingspak, dan houdt toch alles op?” Hij bedoelt: meisjes die in trainingspak uitgaan, de vrouwelijke variant van de pitbullsmoking. Die lust Roland dus ook niet. Hij is te radicaal, vindt Jan, die denkt dat uiterlijk er niet zo toe doet. De arme jongen krijgt meteen de wind van

voren. Een slappe idealist is hij, een sof-tie, een watje, die denkt dat het om het innerlijk gaat. Ha, ha. Martijn is pragmatisch: “Ze heeft misschien nog wel iets anders in de kast hangen.” Marianne werpt haar volle gewicht over tafel en roept verhit dat ze geen jongen wil met tattoos en oorbellen en trainingspak. Ze is kieskeurig, want een Tragos-mannetje in een pak komt er bij haar ook al niet in. Martijn kan zich er niet druk over maken. Het moet toch eens een keer uit allemaal, hoopt hij waarschijnlijk. Maar Marianne wil nog best even dieper op haar punt ingaan: ze was laatst in Delft bij iemand, “echt zo'n gefrustreerd type”. Had zeker een pak aan. Jan weet precies wat ze bedoelt: “Een chronisch tekort aan meisjes, daar.” En daarmee lijkt het onderwerp uitgeput.

Hij scheidt nog maar eens op. Gelukkig had hij niet zo'n honger, want voor hij kwam heeft hij eerst een zak chips geleeft. “Geen gezinspak, gewoon tweehonderd gram.” Hij is overigens zelfs niet een beetje mollig.

Agnès Sommer

Moussaka voor 8 personen:

- 1 kilo gehakt
- 1 kilo champignons (“tweede klasse f3,50, proef je toch niks van”)
- 5 aubergines
- 5 courgettes
- 1 bol knoflook
- 2 blik tomatenpuree
- Italiaanse kruiden
- basilicum
- ongeveer 15 grote aardappelen
- zout, peper
- kaas en salami (“over van de salade”)

Alle groenten in plakjes snijden en apart houden. Gehakt rul bakken, in olijfolie. Champignons erbij, knoflook erbij, alle kruiden erbij. In zeef laten uitlekken. Alle vocht bewaren, een beetje maggi en ketjap erbij. Vervolgens in dat vocht de courgettes koken. Goed laten uitlekken, vocht op-

vangen. In dat vocht de augergines koken. Goed laten uitlekken, en in het vocht tenslotte de aardappels koken. “Het is heel belangrijk dat alles goed uitlekt en apart gekookt wordt”, onderstreept de kok nogmaals. Tenslotte de aardappels laten uitlekken. Alles in de schaal stapelen, liefst een platte, zodat het vocht verdampt. Goed aanstampen. “Je kunt er ook nog bechamelsaus over doen, maar daar hadden we geen zin in.” Plakjes kaas erop. In de oven, op de hoogste stand, iets van 210 graden. Steeds met een mes erin prikken. Als het puntje van het mes warm is, is de moussaka goed. “Stel, je kaas wordt zwart van boven, dan moet je de oven wat lager zetten.” Kosten: f7 per persoon, inclusief wijn.

Agenda

donderdag 13 maart
 Natuurwetenschappers over God, lezing, Studium Generale, Cellebroederskapel, 20.00
 Nicolaas Massier, literaire avond, Stadsbibliotheek, 20.15
 Schönberg Ensemble met Rosemary Hardy, Intro-concert, Vrijthoftheater, 20.15
 Noordeloos, toneel, De Federatie, Toneelacademie, 20.30
 Leo Cuypers Cyclus, jazz, Lösstheater, 21.00

vrijdag 14 maart
 Conservatorium Wind Ensemble, klassiek concert, Conservatorium, 20.00
 De droom van Guido Wevers, theater/beschouwing, Studium Generale, Kumulustheater, 20.00
 Twaalf prinsessen, solodans, Jennifer Hanna, Lösstheater, 20.30
 Neoptolemus, toneel, Toneelgroep M'46, 't Pesthuys, 20.30
 Noordeloos, toneel, De Federatie, Toneelacademie, 20.30

zaterdag 15 maart
 Donna Léllebél, dialectkomedie, toneelgroep Lummel, Kapl. Lochtmanhuis, 20.00
 Eurus Ensemble en Bachkoor Holland, Intro-concert, Stawinsky-programma, Sint Janskerk, 20.15
 Twaalf prinsessen, solodans, Jennifer Hanna, Lösstheater, 20.30
 Neoptolemus, toneel, Toneelgroep M'46, 't Pesthuys, 20.30

zondag 16 maart
 Olivier Frank Quintet, jazz, Bonbonnière, 14.30
 Fluitkwartet, klassiek concert, Lösstheater, 16.00
 Donna Léllebél, dialectkomedie, toneelgroep Lummel, Kapl. Lochtmanhuis, 20.00
 Neoptolemus, toneel, Toneelgroep M'46, 't Pesthuys, 20.30
 Fun da Mental, dans, Amélia Bentes e.a., Kumulustheater, 20.30

maandag 17 maart
 Defining design practice, zesde lezing in de cyclus "Discourse in Visuality", Lorraine Wild, Van Eijk Akademie, 16.00
 Wat de avondlucht zoal verbergt, lezing thema Boekenweek '97 "Mijn God", VLAM, Stadsbibliotheek, 20.00
 Scherven, cabaret, Youp van 't Hek, Vrijthoftheater, 20.15

dinsdag 18 maart
 Scherven, cabaret, Youp van 't Hek, Vrijthoftheater, 20.15
 Passieconcert, koorzang, Studium Chorale Maastricht, OL Vrouwekerk, 20.30

woensdag 19 maart
 Lunchpauzeconcert, kamermuziek, pianist Bernd Brackman en violiste Marin Mars, Vrijthoftheater, 12.30
 Wijzelf over God, lezing, Studium Generale, Cellebroederskapel, 20.00
 Scherven, cabaret, Youp van 't Hek, Vrijthoftheater, 20.15

Exposities

The Spiral Village - expositie samengesteld door Francesco Bonami / Bonnefanten Museum, Avenue Ceramique 250, t/m 25 mei. Di t/m zo 11.00-17.00
 Ad Theuws - geschilderde panelen / Kamer van Koophandel, Maasboulevard 5, t/m 28 maart. Ma t/m vr 8.30-16.00

Films - Speelweek: 13 t/m 19 maart

FILMTHEATER LUMIÈRE, Bogaardenstraat 40b
 Les affinités électives, dag, 20.00
 The People vs. Larry Flint, dag, 20.30; vr en za ook 22.45
 O Amor Natural, dag, (beh. ma) 21.00
 L'Aventura, dag, 22.00
 Fargo, dag, 22.30
 La huitième Jour, ma 20.00

CINEMA PALACE, Wycker Brugstraat 1

Shine, dag, 18.15
 Metro, dag, 18.00 en 21.15; za, zo en wo ook 14.30
 Ransom, dag, (beh. ma) 21.15
 De klokkenluider van de Notre Dame, za en wo 14.30
 Jerry Maguire, dag, 18.00 en 21.00; zo ook 14.30
 101 echte Dalmatiërs, za, zo en wo 14.30
 Sneak Preview, ma 21.00

PATHÉ MAASTRICHT, Wilhelminasingel 39

101 echte Dalmatiërs, za 13.55 en 16.55; zo 13.10 en 15.55; wo 13.30 en 16.15
 Space Jam, dag, (beh. za) 13.25, 16.10 en 18.55; za 14.10, 17.10 en 19.55
 The Relic, dag, (beh. za) 18.40 en 21.25; za 19.40 en 22.25; do, vr, ma en di ook 13.10 en 15.55
 The English Patient, dag, (beh. za) 13.00, 16.45 en 20.45; za 14.00, 17.45 en 21.45
 Fierce Creatures, dag, (beh. za) 13.20, 16.05, 18.50 en 21.35; za 14.05, 17.05, 19.50 en 22.35
 Mars Attacks, dag, (beh. za) 21.40; za 22.40
 Metro, dag, (beh. za) 13.05, 15.50, 18.35 en 21.20; za 13.50, 16.50, 19.35 en 22.20
 Jerry Maguire, dag, (beh. za) 13.15, 16.00, 18.45 en 21.30; za 14.00, 17.00, 19.45 en 22.30

De Gigantjes, MAGIC MORNING, zo 11.00

CINÉ-K, Bernardusstraat 13
 Stealing Beauty, dag, 21.00

'Crossroads', over het leven naast het vluchtelingenkamp

Zeshonderdduizend Hutu's op een kruispunt

Grote knoestige Afrikaanse voeten, die over een ketting lopen, in wat op een tredmolen lijkt. Het blijkt een pontje over een rivier. De rivier waarin twee jaar geleden opeens duizenden lijken dreven. Twee soldaten vertellen bedachtzaam hoe eerst de lijken kwamen, en daarna de vluchtelingen Tanzania binnenstroomden. Bij Ngara, een dorp van niets, een kruispunt, ergens aan de grens met Rwanda.

Het kruispunt werd een vluchtelingenkamp waar zeshonderdduizend Hutu's neerstreken, Benaco. Maar daar gaat de film niet over. 'Crossroads', de laatste documentaire van Hillie Molenaar en Joop van Wijk die afgelopen zondag in Lumière te zien was, gaat over de mensen uit het dorp Ngara. Stuk voor stuk nemen ze plaats voor een vale bruine lap, die als decor dienst doet, en vertellen hun verhaal. Ze hebben er speciaal hun zondagse kleren voor aangetrokken.

De komst van de vluchtelingen heeft het dorp veranderd. "Vroeger was dit een dorp van niets. Maar God wilde dat de wereld van ons wist", zegt de notabele, die met veel gevoel voor dramatiek de in- en uitleiding verzorgt. Mama Shillingi (mevrouw Poen), eigenares van een eet-huisje annex logement, heeft goed zaken gedaan. Dat is haar aan te zien: een glimmende jurk spant over haar uitbundige vlees, in plaats van de doeken waar haar armere zusters zich mee behelpen. Ook de rechter heeft het druk gekregen, al wordt hij er niet veel wijzer van. "Ik ben een vrijwilliger", zegt hij "voor de vluchtelingen". Hij veroordeelt voor vergripen die in het buurland zijn begaan. Er is nóg een vrijwilliger: een non, zelf minstens gedeeltelijk Tutsi. Ze heeft zich het lot van de zwerfkinderen aangetrokken, en probeert hen een beetje in de hand te houden.

's Nachts wordt er gepatrouilleerd. Je weet immers maar nooit. Maar niemand klaagt iemand aan. "We weten niet hoe het was", vat de rechter samen. "We zijn er niet bij geweest." De kinderen weten wel hoe het was - en is: "Hutu's zeggen dat Tutsi's moordenaars zijn, Tutsi's zeggen dat Hutu's moordenaars zijn. Als je een wapen krijgt, dan pak je het aan. Maar niet om te gebruiken", haast het

jongetje zich erbij te vermelden. Het klinkt niet erg geloofwaardig. Die kinderen hebben al teveel meegemaakt om nog onschuldig cowboytje te spelen. Langzaam verplaatst het verhaal zich naar het kamp, waar het, net als daarbuiten, gewoon gaat om handel, overleven, shillingi. Er is zelfs een verzekerings-agent neergestreken, met zijn namaakleren akentas vol paperassen. Een vrouw steekt haar handen in een teiltje hagelwit sop. Ze wast een bruidsjurk. "Ik heb hem gekocht van iemand die hem niet kon onderhouden", zegt ze. Later vond ze er nog een en gezamenlijk leverden die één nieuwe trouwjurk op. Die verhuurt ze.

"De handel van de Rwandezes, daar zijn wij niet gelukkig mee", zegt Mama Shillingi. "Die Rwandezes weten niet wat winst is. Als ze iets voor tien shilling inko-

pen, verkopen ze het weer voor vijftien. Wij Tanzanianen vinden dat niets. Wij willen minstens tien shilling er bovenop." Ze lacht luid, maar niet van harte. Inmiddels is het kruispunt weer wat het was: een gehucht van niets. Het kamp is opgedoekt, leeggestroomd, weg. Ongetwijfeld tot groot verdriet van Mama Shillingi.

"Het is een document", zegt Hillie Molenaar over haar zo juist voltooide film. "Wij hebben zoveel films over de Tweede Wereldoorlog, maar over zo'n traumatisch evenement als de Rwandese burgeroorlog bestaat niets." Maar tegelijkertijd moet het meer zijn dan een documentaire over een vluchtelingenkamp. Ze ergert zich aan het gangbare beeld van Afrika, altijd die slachtoffers, die ellende. 'Crossroads' zou dus ook een correctie op

het clichébeeld van Afrika moeten bieden. In die opzet lijkt de filmmaakster geslaagd, juist door haar uitgangspunt precies náást het kamp te kiezen. Er is zelfs nóg een cliché gesneuveld: de obligate zwoele panfluitmuziek die iedere Afrika-documentaire begeleidt, is vervangen door snerpende violen. Of dat een vooruitgang is, daar valt over te twisten.

Agnes Sommer

'Crossroads' begint binnenkort aan een ronde langs de filmhuizen. Mogelijk wordt Lumière dan weer aangedaan. De film zal, eveneens binnenkort, op tv te zien zijn. Exacte data zijn nog niet bekend.

Te huur: trouwjurk (foto Pieter van den Houwen)

De Federatie speelt Noordeloos

Het eeuwige geharrewar

Aan een houten keukentafel zitten een man en een vrouw. Het is maar een karige, sobere bedoening. Plots begint de man te bazelen over een of andere Delta Koffie. Zou dit een vlaag van verstandsverbijstering zijn? Maar nee, de zin "Delta Koffie is voor mij nummer één, want...dat vindt iedereen" is een knullige poging tot een slagzin. Het is de eerste tekst van het nieuwe toneelstuk van *De Federatie*, dat vandaag in première gaat.

Noordeloos is de sombere naam van het stuk. Peer Wittenbols, de schrijvende helft van het leidende duo achter *De Federatie*, vertelt dat zijn nieuwe tekst inderdaad een tragische is. De woorden en zinnen die hij schreef voor een stuk dat Rob Lighthert regisseerde, zijn net als het decor en het spel ronduit sober. "Alles wat je hoort en ziet op het toneel heeft een functie. Wat overbodig was, hebben we eruit gelaten."

De rode draad in alle stukken van *De Federatie* is het geharrewar tussen mensen. Juist door de eenvoud van de teksten in *Noordeloos* - geen hoogdravend monologen, maar voor het merendeel korte, vaak incomplete zinnen - komt de ellende tussen

de hoofdrolspelers extra schrijnend naar voren.

"In de tekst wil ik laten doorschemeren dat de personages vaak iets heel anders tegen elkaar zeggen, dan dat ze eigenlijk voelen. De moeite die de omgang met elkaar hen kost, schemert door in hun knullig taalgebruik", licht Wittenbols toe.

De wereld die in *Noordeloos* wordt geschetst, is een weinig opwekkende. Lux, een veertigjarige vrouw, krijgt te horen dat ze ongeneeslijk ziek is. Alleen en zielig ligt ze in het ziekenhuis. Ondertussen zorgt zuslief Ama voor Mon, de echtgenoot van Lux. Het is alsof Ama langzaam Lux' plaats inneemt. Terwijl Lux aftaktelt in het ziekenhuis, worden Mon en Ama verliefd op elkaar. En hoe vertel je je vrouw dat je een ander hebt, als ze op haar sterfbed ligt?

Dat wordt dan ook niet uitgesproken. Er wordt voornamelijk over koetjes en kalfjes gepraat, maar steeds opnieuw dringen de werkelijke verhoudingen tussen de drie op subtiële manier door. Lux keurt bijvoorbeeld luidkeels de nieuwe broek van haar echtgenoot af. Dan blijkt Ama deze voor Mon gekocht te hebben.

Naast het angstvallig vermijden van uitspraken met een wezenlijke betekenis, blijkt de onmacht om eerlijk te zijn ook uit de stoeve bewegingen van de personen. Emoties zitten de figuren

in de weg. Ze verstrakken bij iedere pijnlijke situatie en daardoor komen ze afstandelijk en onverschillig over. De sfeer is bijna constant gespannen. Ieder sprankje humor is dan ook een welkome afwisseling voor het publiek, dat zich afgelopen dinsdag erg lachlustig toonde.

"Het gaat erom de kijker te raken, zonder al te sentimenteel te worden", vertelt Wittenbols. "Ons werk is echter geen kopie van de werkelijkheid. De vorm die wij gekozen hebben, maakt het wat abstracter. Maar daardoor is wel weer ruimte voor de fantasie van het publiek."

Een spectaculaire vertoning is *Noordeloos* niet te noemen. Dat de dialogen uit korte en halve zinnen bestaan, geeft het geheel wel karakter, maar het ingetogen spel zou je wel eens onderbroken willen zien door een hartstochtelijke huilbui, die iedereen, ook het publiek, op zou luchten.

Lotte Asveld

Noordeloos: do 13 mrt. t/m za. 15 mrt. in de Toneelacademie; 20.30u

Taak: punt

Er komt dit jaar een mooi, dik, belangrijk en glanzend boek van mij op de markt. Nou ja, van mij...: ik maak het in opdracht van een van de paladijnen van meneer Kofi Anand (waar zijn de goede oude tijden dat Boutros Boutros Ghali nog een huis-tuin-en-keukenbegrip was?).

Hoera! Prachtig! Triomf! Geweldig! Scoren! Ik naar mijn baas: "Zeer geëerde professor Keukenmeester! Ik ga scoren! Dik boek! Wetesjap! Plaatsjes! Oplage in elk der VN-talen honderd-duizend stuks! Scoren!"

"Mm. Een boek, zei je? Ik lees nooit meer een boek. Alleen nog artikelen. Die scoren. Name-lijk impact punten. Wat heb je nog aan een boek?"

En zo is het. Wij wetesjappers zuchten onder het wrede juk der impact factoren.

Even uitleggen. De minister heeft de onderzoeksscholen opgedragen kwaliteit te leveren. Kwaliteit moet worden gemeten. Dat is niet makkelijk. Daarom is gekozen voor de weg van de minste weerstand. Er bestaan namelijk lijsten van vaktijdschriften met hun 'impact factor'. Er is berekend hoe groot de invloed van een tijdschrift is aan de hand van de mate waarin in andere tijdschriften naar stukjes uit dat tijdschrift wordt verwezen. Als er heel veel stukjes worden gebruikt uit zo'n tijdschrift is de impact daarvan kennelijk hoog. De 'impact factor' van de meeste tijdschriften in een doorsnee vakgebied ligt tussen de 0.4 en 0.8. Maar publiceren in een blaadje als bijvoorbeeld *The Lancet* levert ver over de twintig punten op. We hebben afgesproken dat een beetje wetesjapper gemiddeld één vol punt per jaar zal scoren.

Alle andere wetenschappelijke activiteit doet vrijwel niet meer ter zake. Kijk naar mij: sinds begin 1994 heb ik zelfs geen poging meer gewaagd om in het Nederlands te publiceren.

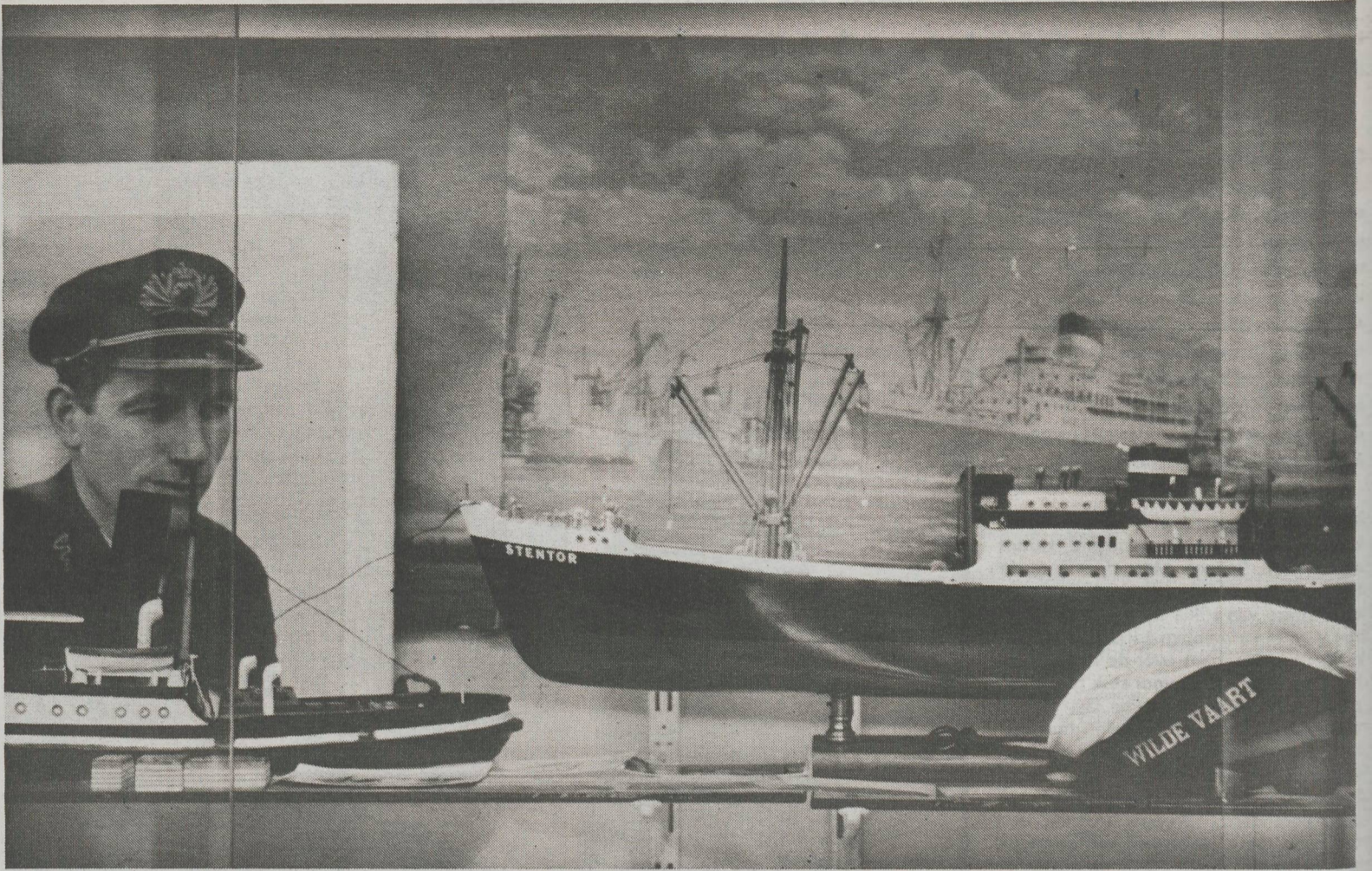
Welke gek op de London School of Economics, MIT of Sorbonne leest er namelijk Nederlandse spruitjesveilingberichten? Engelse vaktijdschriften scoren per definitie hoger.

Schrijven wat je wilt, wat je werkelijk belangrijk vindt, komt evenmin in Frage. Kijk eens hier: als ik ontdek dat dure whiskeys méér kankerverwekkend zijn dan goedkope (zelfs als het effect pas optreedt als je 25 jaar lang een krat per dag ledigt) dan weet ik dat dat een sappige scoop voor *The Lancet* is. Niet dat deze kennis ook maar een fractie bijdraagt aan wat voor een 'body of knowledge' dan ook, maar soit! Wij hebben gescord!

Zo heb ik al vier jaar een politiek-strategische analyse van de gezondheidsdeterminanten van de Nederlandse voedselproductieketen op de plank liggen. Waanzinnig populair op congressen. Al zeshonderd kopieën van het manuscript de wereld ingestuurd. Ik begon het stuk aan te bieden aan een blad met impact factor 16. Afwijzing na afwijzing volgde. Ik heb me verwaagd tot 0.7, en heb vervolgens de pijp aan Maarten gegeven. De moeite niet meer waard. Nu denkt U, lezerinnetjes, dat ik misschien niet zo best wetesjappelijk schrijf. Niet waar. Over de afgelopen vier jaar heb ik gemiddeld per jaar zeven punten gescord. Met flauwe *Whis-*artikelen die het imago van blaadjes of hun redacteuren kietelen.

Het opportunisme is voorbij. 'Kwaliteit' van wetesjap is intens gelul. Bovendien helpt hard werken niet (lees volgende week **Eva**). Ik ga een Mooi Boek schrijven.

Eva

Vitrines vol verleden

Hans Everstein stond als aan de vloer genageld. Bladerend in wat vergeelde pagina's uit een roman van een hem onbekende Franse schrijver, viel hij midden in een passage die wonderlijk genoeg precies leek samen te vallen met zijn eigen leven. Na tien jaar te hebben gevangen, was hij weer eens in zijn ouderlijk huis. Zomaar een boek had hij uit de kast getrokken, geïntrigeerd door de oude kaft die er omheen zat. Van de schrijver Romain Rolland had Everstein nooit gehoord, en diens roman, die nu in zijn handen lag, zou hij nooit helemaal uitlezen. Maar wat hij op dat moment las over een zekere Jean Christophe, zou zijn leven ingrijpend veranderen. Hij besloot het roer radicaal om te gooien.

BERICHT UIT MAASTRICHT

Vijftien jaar oud was hij toen een vriend van hem in de visserij ging werken. Everstein had net de opleiding tot banketbakker achter de rug. In zijn hart wist hij dat hij niet voor de roomsoezen en puddingbroodjes was bestemd. Ook hij wilde varen. Zo kwam het dat zijn ouders hun zoon aan boord zagen gaan van een vies vooroorlogs vrachtschip. Begin jaren vijftig: ketelbink Everstein vertrok uit Rotterdam.

Tien jaar lang zou de zee zijn thuis zijn. De eerste reis was de zwaarste, een nachtmerrie. Eenmaal aan boord van de Noorse vrachtaarder werd hij zeeziek en dat zou de hele reis zo blijven. Net als iedereen die ooit zeeziek is geweest, wilde hij maar een ding: dood. Maar daar was geen tijd voor. Ziek of niet ziek, er moest gewerkt worden. De zeelieden schopten hem iedere dag zijn bed uit. Die wisten uit ervaring dat alleen harde arbeid mensen over zeeziekte heen kan helpen: hutten schrobben en kleren wassen. Het werd een tergend lange reis, maar Everstein was na afloop alleen nog maar zekerder van zijn zaak: hij hoorde thuis op zee. Aan boord leerde hij de wereld en het vrije leven kennen. Hij hoorde sterke verhalen en hoe langer hij voer, hoe meer hij er zelf kon vertellen.

Everstein spreekt traag en met een stoere Haagse uitspraak, alsof de zoute zeewind nog tussen zijn woorden door waait. Over één van zijn eerste reizen die hem naar Sierra Leone zou brengen, en over hoe hij daar nooit aankwam. Om bij te tanken, was zijn schip in Las Palmas aangemeerd. Een stel zeelui besloot de jonge ketelbink eens flink mee uit te nemen. Toen ze dronken en wel weer in de haven kwamen, bleek hun schip vertrokken. Achter varen, noemen ze dat. De plaatselijk consul was niet gelukkig met de gedroste zeelui die in hun oude kloffie, zonder een cent op zak, op zijn keurig gepoetste stoep stonden. Nadat hij ze de huid vol had gescholden, regelde hij uiteindelijk wel dat ze aan boord van weer een ander vrachtschip naar huis konden komen. Daar wachtte Everstein tot zijn eigen boot terugkeerde. Hij kreeg meteen ontslag.

Later ging hij aan boord van een weerschip. Dat voer uit naar een bepaald coördinaat op de wereldbol, om daar een maand lang te blijven liggen. Soms hadden ze goed weer, maar vaak ook noodweer. Huizenhoge golven tilden de boot gemakkelijk op en smakte hem even goed weer keihard neer. Dan stond de bemanning doodsangsten uit.

Zijn grootste liefde werd Latijns Amerika. Met een Bananenboot meerde hij er voor het eerst aan. De bewoners, het schitterende landschap, de muziek (die van de Mexicaanse zangeres Maria de Lourdes in het bijzonder) en het carnaval, trokken hem aan. Steeds als hij de kans kreeg, ging hij er aan wal.

Een jaar nadat de Amerikanen er door Castro waren uitgegoid, voer Everstein Cuba binnen. Zijn schip, *de Stentor*, kwam de eerste lading erts ophalen die de Cubanen geheel op eigen kracht hadden gedolven. Het was een waar volksfeest. "We werden als helden binnengehaald. De toekomst zag er voor dat eiland toen nog zonnig uit."

Toen zijn broer onverwacht overleed, kwam er aan het leven op zee een abrupt einde. Everstein keerde terug naar Den Haag om bij zijn ouders te zijn. Hij wilde ze liever niet in de steek laten, maar wat moest hij aan wal beginnen? Het was een moeilijke periode, zonder de zee en zonder zijn broer.

Tot op die wonderlijke dag, toen hij voor de boekenkast stond en de bewuste passage las. Ook Jean Christophe, de hoofdperson uit het boek, was nog relatief jong en had, zo las Everstein, al een roerig leven achter de rug. De gelijkenissen waren verbijsterend. Net als Everstein stond de Christophe uit het verhaal ook voor de boekenkast van diens vader. En ja hoor, ook Christophe had een oud boek gevonden uit de collectie van zijn grootvader. Christophe maakte een duizelingwekkende omslag in zijn leven mee.

Everstein hoefde niet verder te lezen om te begrijpen dat ook voor hem een nieuwe tijd was aangebroken. Plots wist hij wat hem te doen stond: in de voetsporen treden van zijn grootvader, die in het vooroorlogse Rotterdam een leeszaal had. Daar had het boek, dat hij net had dicht geslagen, per slot van rekening ooit in de kast gestaan.

In 1979 vertrok hij met zijn Limburgse vrouw uit Den Haag naar Maastricht, waar hij lange tijd met boeken op de zaterdagse rommelmarkt stond.

In de Rechtstraat heeft hij sinds een jaar nu ook zijn eigen antiquariaat, dat hij vernoemde naar de Argonauten: de Griekse halfgoden die onder leiding van Jason, de zeeën af voeren om het guldenvlies te veroveren. De winkel is niet veel groter dan vijf bij vijf. Boeken bedekken zowel de muren als de ramen. Tussen de kasten is net plaats voor een klein, rommelig bureautje met, naast wat rekeningen en fotootjes, weer stapeltjes boeken. Een oud boek over mystiek ligt opengeslagen op tafel, een hongerige boekenwurm heeft er zijn sporen in achter gelaten.

De relatief ruime entree heeft Everstein met vitrinekasten omgebouwd tot zijn persoonlijke museum. Wie niet valt over de op de grond uitgestalde detectives, kan proberen een verhaal te reconstrueren uit de op het eerste gezicht willekeurige verzameling rekwisieten: twee modelboten, een loodsboot, een zelfgemaakte kopie van het ertschip *de Stentor*, foto's van zijn grootvader en diens leeshandel, zijn monsterboekje en foto's van Maria de Lourdes voor wie hij in Nederland een fanclub oprichtte. En natuurlijk het, inmiddels in verregaande staat van ontbinding verkerende exemplaar van Romain Rollands roman.

Micha Wertheim

Jan Slauerhoff en de *Stentor*, mijlpalen in het leven van Hans Everstein (foto Franco Gori)